

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

13^E JAARGANG

WOENSDAG 25 APRIL 1928

No. 643

INHOUD.

HET FRANSCH-ZWITSERSCH HANDELSVERDRAG door <i>J. E. Vleeschhouwer</i>	Biz.	354
De Werkgevers en de Ziektewet door <i>Ir. B. Bölger</i>		356
Het Internationale Ruwstaalkartel II (Slot) door <i>G. S. K. Blaauw</i>		358
De quaestie der „Donau-Versinking” door <i>Mr. Ir. A. W. Quint</i>		359
De Onwisseling van de Currency-notes door <i>H. M. H. A. van der Valk</i>		360
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:		
Het bevolkingsvraagstuk in Frankrijk door <i>Prof. B. Nogaro</i>		362
AANTEKENINGEN:		
Het Klompenwetje		364
MAANDLIJFERS:		
Posterijen, Telegrafie en Telefonie		365
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN		366 - 372
Geldkoersen.	Bankstaten.	Goederenhandel.
Wisselkoersen.	Effectenbeurzen.	Verkeerswezen.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.*

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.*

Redacteur-Secretaris: *S. Posthuma.*

Secretariaat: *Pieter de Poochweg 122, Rotterdam. Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruigeplaatweg.*

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.*

24 APRIL 1928.

De zeer vaste stemming van de geldmarkt van de vorige berichteweek had de koersen blijkbaar te sterk doen stijgen; althans deze week was de stemming gemakkelijker. Particulier disconto liep weder tot 4½ pCt. terug; de prolongatierente daalde op 3¼ pCt. en callgeld kwam van 4½ pCt. op 3¼ à 3½ pCt. Ook de verhooging van de geldkoersen in Amerika op Donderdagavond bracht daarin geen noemenswaardige verandering. Alleen werden nemers van wissels iets meer terughoudend, zoodat voor minder puik papier moeilijker plaatsing te vinden was.

* * *

De binnenlandsche uitzettingen van de Nederlandsche Bank hebben gedurende de afgelopen week haar dalende beweging voortgezet. De discontierungen ver-

minderden met f 4,1 miljoen. De beleeningen geven een teruggang van f 6 miljoen te zien. Het renteloos voorschot aan het Rijk daalde met f 1,1 miljoen.

De goudvoorraad der Bank bleef op dezelfde hoogte. De zilvervoorraad klom met f 500.000. De post papier op het buitenland vermeerderde met f 7,6 miljoen, terwijl de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans een teruggang van f 5,8 miljoen te zien geven.

De biljettencirculatie daalde met f 10,3 miljoen. De rekening-courant-saldi vertoonen een stijging van f 1 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo bedraagt f 2,4 miljoen meer dan verleden week. Het dekkingspercentage is ruim 56.

* * *

De wisselmarkt was aanvankelijk stil en tamelijk flauw. Londen werd voor 1210¼ aangeboden en Markten à 59.25. De vrijwel onverwachte verhooging van de herdiscontierungen koersen van de federal reserve banken van Chicago en Boston bracht daarin echter een sterke verandering, zoodat Vrijdag alle koersen op een ongeveer één per mille hooger niveau openden. Later ging van deze plotselinge stijging wel iets verloren; de stemming bleef echter vast.

LONDEN, 23 April 1928.

Er was hier goede vraag in de geldmarkt gedurende de eerste helft van verleden week met eenige grootere pressie op Dinsdag. Later in de week werd de toestand weder gemakkelijk.

Disconto was eenigszins onzeker van toon in afwachting van hetgeen in Amerika zou gebeuren. Het feit, dat geld duurder was geworden in New York uit hoofde van het zeer groote bedrag, dat de banken aldaar voor effectenbeurs-transacties hebben uitgeleend, deed het vermoeden rijzen, dat de Federal Reserve Board het officieel disconto zou verhoogen. Nu de Federal Reserve Banken in Boston en Chicago intusschen reeds tot een verhooging tot 4½ pCt. zijn overgegaan, zal New York binnenkort ook wel volgen. Officieel disconto in New York, Londen, Amsterdam en Brussel zal dan op één niveau van 4½ pCt. zijn.

De invloed hier zal vermoedelijk tot het particulier disconto beperkt blijven, ofschoon daartegenover staat, dat Frankrijk nog steeds als koper van wissels optreedt en daardoor de invloed van de verhooging in New York tot op zekere hoogte weder teniet wordt gedaan. Toch zal particulier disconto hier wel geneigd zijn om tot 4½ à 4¾ op te loopen.

Op het oogenblik is de noteering reeds iets vaster op 4¹/₁₆ pCt.

HET FRANSCH-ZWITSERSCH HANDELS- VERDRAG.

*Over een goeden en een slechten vorm van
Actieve Handelspolitiek.*

Voor eenige weken werd door Frankrijk en Zwitserland het handelsverdrag geratificeerd, dat door beide staten, als aanvulling op het reeds bestaande van 20 October 1906, den 21en Januari 1928 werd gesloten.

Het is leerzaam aan de hand van dit verdrag na te gaan, wat Zwitserland daarmee heeft bereikt en vast te stellen, wat een klein land met behulp van een vechttaarif kan tot stand brengen voor zijn uitvoer en wat niet. Gedurende de laatste jaren was het bij voorkeur Zwitserland, dat in de campagne, welke in Nederland is gevoerd ten behoeve van „Actieve Handelspolitiek” ons land ten voorbeeld is gehouden. Het is dus van meer dan gewoon belang vast te stellen, wat Zwitserland bij dit verdrag voor zijn uitvoerbelangen heeft weten te bereiken. Onze belangstelling wordt in bijzondere mate gewekt, wanneer in aanmerking wordt genomen, dat juist dit verdrag een toetssteen is voor de doelmatigheid der Zwitsersche handelspolitiek. Na de invoering van het nieuwe Zwitsersche differentieele tarief van 1925 werden reeds vier verdragen afgesloten: 6 Januari 1926 met Oostenrijk; 14 Juli 1926 met Duitsland; 16 Februari 1927 met Tschecho-Slovakije en 4 Mei 1927 met Turkije. Men was dus, artilleristisch gesproken, „ingeschoten” en kon, thans volkomen georiënteerd omtrent de mogelijkheden, die in het zorgvuldig herziene tarief aanwezig zijn, bij de onderhandelingen met Frankrijk eruit halen wat erin zat.

Daartoe was voor Zwitserland dubbele aanleiding. In de eerste plaats was de invoer uit Frankrijk naar Zwitserland gedurende de laatste jaren steeds grooter geworden, terwijl de uitvoer naar Frankrijk steeds geringer werd, *niet slechts relatief, doch zelfs absoluut*. In de tweede plaats verkeert het ten opzichte van Frankrijk in ongeveer gelijke positie als Nederland ten aanzien van Duitsland: het betreft veel meer van Frankrijk dan het naar dit land uitvoert. M.a.w. Frankrijk heeft voor den afzet van zijn producten beduidend grooter belang bij Zwitserland, dan Zwitserland bij Frankrijk.

Hier is dus een ideale casus-positie tot toetsing van twee der voornaamste argumenten, waarmee in den laatsten tijd actieve handelspolitiek naar Zwitserschen trant (met name: een onderhandelingsstarief) voor Nederland wordt aanbevolen.

a. Het is onjuist, dat wij weinig macht kunnen oefenen, omdat wij als klein land een weinig betekend afzetgebied vormen. Ook een klein land kan met behulp van een onderhandelingsstarief belangrijke voordeelen verwerven. Waarom zouden wij niet op hetzelfde succes mogen hopen als Zwitserland, België en Denemarken, die zich bij de gevolgde taktiek alleszins behagelijk gevoelen?

b. Het zijn niet alleen de resultaten, die door het effectief in werking stellen van retorsierechten zijn verkregen, welke men in aanmerking moet nemen. Ook de *preventieve werking*, die van het bezit van een onderhandelingsstarief uitgaat, mag op goede gronden belangrijk worden geacht.

Aldus de Nederlandsche voorstanders van een „actieve handelspolitiek”.

Om te beginnen plaatsen we naast elkaar de reciproque cijfers voor het Nederlandsch-Duitsche en het Fransch-Zwitsersche handelsverkeer.

Eerst de preventieve werking. Wanneer het waar is, dat van de aanwezigheid van een potentieel dreigement, in den vorm van een onderhandelingsstarief, een gunstige preventieve (retrograde) werking uitgaat op den uitvoer, dan zou dit in Zwitserland moeten blijken door een steeds gunstiger verhouding tusschen invoer van en uitvoer naar Frankrijk; een steeds grooter deel van den invoer zou door den uitvoer ge-

Jaar	Nederland in millioenen gulden		Zwitserland in millioenen francs	
	Inv. uit Duitschland	Uitv. naar Duitschland	Inv. uit Frankrijk	Uitv. naar Frankrijk
1922	608	168	301	239
1923	495	187	391	214
1924	577	470	449	205
1925	594	469	498	172
1926	668	381	494	153
1927	654	466	475	135

dekt moeten worden; de afwezigheid van het retorsiewapen in Nederland ten opzichte van Duitschland zou daarentegen zich moeten manifesteren in een steeds ongunstiger verhouding tusschen invoer van en uitvoer naar Duitschland.

In werkelijkheid is het precies andersom: Terwijl in 1922 Duitschland bijna vier maal zooveel leverde aan Nederland als het van hier betrok, leverde het in 1927 nog niet anderhalf maal zooveel. Terwijl in 1922 Frankrijk nog niet anderhalf maal zooveel leverde aan Zwitserland als het vandaar betrok, leverde het in 1927, drie en een half maal zooveel aan Zwitserland.

Van de goede gronden, waarop de gunstige preventieve werking van retorsierechten kan worden staande gehouden heeft dit niet veel.

Blijft de vraag: Wat heeft Zwitserland bij het nieuwe verdrag weten te bereiken? Wij herinneren eraan, dat Zwitserland's positie tegenover Frankrijk van soortgelijke sterkte is als die van Nederland tegenover Duitschland. Duitschland neemt onder de leveranciers van Nederland de 1e plaats in. Sedert 1922 staat Frankrijk t.o.v. Zwitserland onder diens leveranciers op de tweede, 1925 en 1926 zelfs op de eerste plaats. Heeft Zwitserland nu in werkelijkheid de „begeerlijke voordeelen” bij zijn verdrag met Frankrijk verkregen, waarnaar Nederland in het Nederlandsch-Duitsche handelsverdrag moest fluiten?

Daarop geeft het officieele staatsstuk antwoord, waarbij het verdrag aan de Zwitsersche Volksvertegenwoordiging werd voorgelegd.³⁾ De uitvoer naar Frankrijk viel niet alleen van 14,2 pCt. van den totalen uitvoer in 1922 tot 6,7 pCt. in 1927; de export in dit laatste jaar was zelfs nog geringer dan die van vóór den oorlog (1913: 138 mill. francs), waarbij de prijsstijging sedertdien nog niet eens in aanmerking is genomen (blz. 4). Het hooggeïndustrialiseerde Zwitserland heeft groot belang bij invoer van levensmiddelen, doch allesbehalve belang bij import van fabrieken. Desondanks steeg van 1913 tot 1927 de import van fabrieken met 107 pCt.; daalde daarentegen de invoer van levensmiddelen uit Frankrijk van 1913 tot 1927 met ca. 11 pCt. (blz. 6). Daarentegen is de *uitvoer* van fabrieken naar Frankrijk slechts met 13 pCt. gestegen (daartegenover de invoer met 107 pCt.) (blz. 7). De uitvoer van specifiek Zwitsersche consumptiewaren naar Frankrijk verminderde sterk: die Abnahme der Nahrungsmittelausfuhr entfällt zur Hauptsache auf Käse und Schokolade (blz. 6). Daarentegen is — gelijk bekend — de uitvoer van Nederlandsche kaas naar Frankrijk zeer gestegen.

Uitvoer van Kaas in tonnen naar Frankrijk.

	1913	1922	1923	1924	1925	1926	1927
Nederland ..	4.128	14.209	12.915	10.316	9.707	8.323	10.282
Zwitserland ..	6.258 ⁴⁾	3.525	2.148	613	708	1.273	1.950

Na het in werking treden van het Fransch-Duitsche handelsverdrag (6 September 1927) werd de toestand voor Zwitserland nog ongunstiger (blz. 3 en 7). Toch gaven de besprekingen over en weer geen bevredigende resultaten. Tegen het einde van November

1) pCt. van den totalen invoer.

2) pCt. van den totalen uitvoer.

3) Bericht des Bundesrates an die Zollkommissionen der eidgenössischen Räte betreffend das am 21. Januar 1928 abgeschlossene Zusatzabkommen zur Handelsübereinkunft vom 20. Oktober 1906 zwischen der Schweiz und Frankreich.

4) Cijfer voor 1912. Voor 1913 is het beduidend hooger.

1927 werd de toestand zoo critiek, dat Zwitserland op het punt stond het bestaande handelsverdrag, met name de meestbegünstiging, op te zeggen. Dat had dus beteekend: tariefloorlog. Op het laatste oogenblik (2 December 1927) kwamen nieuwe voorstellen in van Frankrijk. Die vormden den grondslag voor de verdere besprekingen, welke ten slotte leidden tot het Verdrag van 21 Januari 1928.

Wat is daarmee bereikt? Met erkentelijkheid stelt Zwitserland vast, dat Frankrijk, handelend in den geest van de Economische Conferentie te Genève van 1927, in tegenstelling met zijn vroegere tactiek, van meet af bereid was tot het toestaan van de *onbepaalde* meestbegünstiging en van binding van eenige posten uit het minimum-tarief (blz. 16). Zelfs is Frankrijk zoover gegaan — durchaus im Sinne der Empfehlungen der Weltwirtschaftskonferenz, voegt de Zwitserse nota toe — eenige reducties op het nieuwe minimumtarief toe te staan (speciaal voor de chemische, de machine-, de electro-technische en de zijde-industrie) (blz. 4 en 18). Dat neemt niet weg, dat ook na deze reducties, de tarieven voor deze posten nog liggen *boven die welke vóór 6 September 1927 golden*.

Dat kwam zoo: 17 Augustus 1927 kwam het Fransch-Duitsche handelsverdrag tot stand, om 6 September 1927 in werking te treden. Duitsland kreeg daarbij aanspraak op het Fransche minimumtarief. Desondanks lagen vrijwel alle in dit Verdrag, ten behoeve van Duitsland gefixeerde Fransche tariefposten, aanzienlijk *boven* het tot dien geldende Fransche minimumtarief. Om toch te kunnen volhouden, dat het Duitsland over de geheele linie zijn minimumtarief had toegestaan, verhoogde Frankrijk 30 Augustus 1927, juist vóór het in werking treden van zijn overeenkomst met Duitsland, dit minimumtarief zoodanig, dat het kwam te liggen op de hoogte als vastgelegd in het Fransch-Duitsche handelsverdrag. Deze verhoging gold niet alleen voor Duitsland, doch tegenover alle landen. Vooral Zwitserland was er door gedupeerd, zooals uit deze cijfers blijkt:

Maand-gemiddelde 1926	Invvoer	Uitvoer	Inv.oversch.
	in miljoenen francs.		
September/December	37.1	12.3	24.8
1927			
September	41.5	13.6	27.9
October	47.0	10.6	36.4
November	45.1	9.9	35.2
December	45.8	11.2	34.6

Wij stellen in het voorbijgaan vast, dat het, als in het geval van Frankrijk, mogelijk is met een minimumtarief (op bepaalde punten!) in protectionistische richting te gaan, en toch met goed fatsoen vol te houden, dat men zich streng aan zijn minimumtarief houdt. M.a.w., ook daar, waar nooit het maximumtarief toegepast wordt, is protectie, en wel met behulp van het minimumtarief, mogelijk.

Wij komen op ons uitgangspunt terug, en stellen derhalve vast, dat wat Zwitserland positief aan reducties bereikt, slechts van betrekkelijke beteekenis is. De Zwitsers erkennen dat openhartig:

„Was nun die erzielten Resultate anbelangt, so wird man sie verschieden beurteilen, je nachdem man von den französischen Zöllen ausgeht, die vor dem 6. September 1927 in Kraft waren, oder von denjenigen, die seit jenem Zeitpunkt Geltung haben. Vom ersteren Standpunkte aus betrachtet, bringen die im Abkommen vorgesehener Zollsätze eine teilweise nicht unbedeutliche Erhöhung und damit eine Erschwerung der Schweizerischen Exportmöglichkeiten. Vergleicht man aber die neuen Vertragssätze mit denjenigen Zöllen, die nun seit fünf Monaten in Kraft sind, so wird man eine allgemeine und nicht unbedeutliche Erleichterung konstatieren können!“ (blz. 18-19).

Een wel zeer betrekkelijk succes derhalve op deze weinige punten. Illusies voor de toekomst maakt men zich hierover blijkbaar niet in Zwitserland: „Wir durften weder hoffen noch erwarten, auf den uns in-

teressierenden Positionen die Zölle wieder zu erreichen, wie sie vor Abschluss des deutsch-französischen Vertrages in Geltung waren.“ (blz. 19).

Dit zéér matige resultaat — belangstellenden raden we zeer aan bestudeering van de reductielijsten, welke zijn afgedrukt op blz. 8—16 — is dan nog maar verkregen voor de allervoornaamste Zwitsersche exportartikelen. En zelfs daaromtrent is men in Zwitserland zeer sceptisch gestemd. Alhoewel bijv. voor de zijde-industrie meer werd bereikt dan door Duitsland en Italië, verklaart de Regeering: „Trotzdem geben wir uns ebensowenig wie die schweizerischen Industriellen einer Illusion darüber hin, dass es gelingen werde, bei den vereinbarten Sätzen den schweizerischen Seidenexport nach Frankreich wesentlich zu steigern.“ (blz. 20)

Bovendien werd dit resultaat dan nog slechts bereikt door opoffering van belangen van firma's, welke voor haar export nog wel in het bijzonder op Frankrijk zijn aangewezen. „Man (hat) schweizerischerseits — notgedrungen — auf gewisse Zollermässigungen, die im Interesse einzelner auf den Export nach Frankreich speziell eingerichteter Firmen dringend wünschbar gewesen wären, verzichten müssen.“ (blz. 19). Voor de geheele horloge-industrie is daarenboven niets bereikt.

De Zwitsersche Regeering windt om haar meening over het bereikte — of juist: het niet bereikte — geen doekjes. Na te hebben vastgesteld, dat ze ten aanzien van den zijde-export naar Frankrijk niet de minste illusies heeft, gaat ze door:

„Zum gleichen an und für sich nicht erfreulichen Schlusse müssen wir bei Würdigung des Gesamtergebnisses dieser Verhandlungen gelangen: unsere Handelsbilanz nach Frankreich war von jeher passiv und wird auch in Zukunft, trotz des abgeschlossenen Vertrags, passiv bleiben“. Volgt de opsomming van de redenen, met als conclusie: „Alle diese Tatsachen werden den nüchternen Beurteiler vor der Illusion bewahren, dass ein Handelsvertrag, auch wenn es noch bedeutend besser wäre, als derjenige, den wir Ihnen hiermit unterbreiten, das Missverhältnis im gegenseitigen Warenaustausch aufheben oder auch nur in bedeutendem Masse verbessern könnte. Was im allgemeinen von Handelsverträgen gilt — dass sie kaum je alle Wünsche erfüllen, dass es sich um mehr oder weniger gute Kompromisse handelt —, das trifft im besonders hohen Masse für den vorliegenden Vertrag zu“. (blz. 20).

Men kan zich slechts verwonderen, dat de Zwitsersche Regeering heeft kunnen besluiten dit Verdrag te aanvaarden. Ook omtrent deze overwegingen laat de Zwitsersche Regeering niets in het duister. Wanneer ze heeft besloten in dit Verdrag te treden „trotz seiner unzweifelhaften Schwächen“, dan geschiedde dit „weil wir glauben, dass dasjenige, was erreicht worden ist, einem Abbruch der Verhandlungen und einem ernsthaften Zollkonflikt vorgezogen werden muss“ (blz. 20).

Het eenig alternatief waarvoor Zwitserland stond, was dus: tariefloorlog met Frankrijk. De Zwitsersche Regeering durfde dat niet aan. Zij deelt niet mee waarom, doch de reden is niet ver te zoeken. Het is juist 35 jaar geleden, dat Zwitserland een tariefloorlog met Frankrijk beëindigde — de eenige belangrijke tariefstrijd ooit door Zwitserland gevoerd. De Zwitsers wonnen formeel — zij kregen wekelijks eenige reducties op het Fransche minimumtarief. De prijs voor de zege was een blijvende verplaatsing van inheemsche industrieën — een beweging, die sedert dien niet tot stilstand is gekomen en steeds grooter omvang heeft aangenomen. Het is meer dan waarschijnlijk, dat het deze ervaring was, welke de Zwitsersche Regeering ervan deed afzien, ernst te maken met haar vechttarief.

Dat wil zeggen: op het oogenblik, dat dit zijn dienst moest doen, bleek het als wapen stomp. En de Zwitsersche Regeering is blijkbaar al tevreden, wanneer

zal blijken — men vergelijkte de hierboven gegeven statistieken! — dat de export „mindestens in seinem bisherigen Umfange aufrecht erhalten werden kann” (blz. 20).

Dit zijn dan de „begeerlijke voordeelen”, welke „ook voor een klein land in het bezit van een onderhandelingsstarief gelegen kunnen zijn”, gedemonstreerd aan een voorbeeld, dat door zijn talrijke analogieën met de omstandigheden, waaronder Nederland verkeert, instructief en in zooverre een waarschuwing is.

Doch ook in positieven zin valt hieruit te leeren. Ook al is ze in haar verwachting over de uitwerking ten goede pessimistisch genoeg, de Zwitsersche Regering vestigt de bijzondere aandacht op wat voor zijde, (meer en beter dan door Italië en Duitschland), door Zwitserland is bereikt. Dat is inderdaad niet gering. De Fransche zijdetarieven zijn gemiddeld met 20—30 pCt. verlaagd. Doch hoe is dat bereikt? Door de officieele Zwitsersche onderhandelaars met, als gevechtsreserve, het maximum-tarief? Neen. Nadat de Zwitsersche hoofdamtbenaren uitgepraat waren, hebben zij als laatste mogelijkheid een bespreking ingeleid tusschen de rechtstreeks belanghebbenden: de Fransche en Zwitsersche zijde-industrieelen. *De verkregen reducties zijn te danken aan deze vriendschappelijke en vakkundige bespreking tusschen insiders. Waar de stroevere officieele besprekingen doodliepen, kreeg het — uit zijn aard — vlottere particuliere initiatief een laatste, en dan ook met succes te baat genomen kans.*

Na de totstandkoming van het Fransch-Zwitsersche verdrag heeft Zwitserland nog verschillende successen bereikt; op het punt van katoenen garens en -weefsels en borduurwerken. Ook deze zijn te danken aan rechtstreeksche bespreking tusschen de belanghebbende bedrijven in de beide landen.

Hier is dus een vorm van „actieve handelspolitiek”, waartegen niet één van de bezwaren kan worden ingebracht, welke van kracht zijn ten aanzien van onderhandelingsstarieven, voorwaardelijke meestbegünstiging, e.d.

Voor de Nederlandsche industrieën, welke zich met meer of minder recht gelooven te kunnen beklagen over de buitenlandsche protectie, ligt hier een onontgonnen arbeidsveld. De meeste industrieelen hebben terecht een afkeer van overbodige staatsbemoeienis. Hier is een gebied waarop zij, met een flinke kans op succes, het initiatief aan zich kunnen en behooren te houden.

Eén precedent is er reeds in Nederland: Het is juist een jaar geleden, dat Philips, Eindhoven, wees op het Fransche tariefontwerp, als een bedreiging voor zijn afzet in Frankrijk. Door het persoonlijk initiatief van dit concern is, naar thans bekend is geworden, het grootste gevaar afgewend.

Het is thans een quaestie van (al of niet georganiseerde) navolging.

J. E. VLEESCHHOUWER.

DE WERKGEVERS EN DE ZIEKTEWET.

Werd men eenige jaren geleden alleen door de R.-K. Werkgevers naar het Buitenhof te 's-Gravenhage groepen ter reconstructie of in verband met vraagstukken van urgentie, tegenwoordig schijnt het wel de aangewezen weg te zijn voor hen, die in het openbaar getuigenis hebben af te leggen van hunne denkbeelden over bepaalde sociale en economische vraagstukken. Zoc was er eerst het congres over de N.V., daarna werden achtereenvolgens de actieve handelspolitiek, de vrijhandel, de R.-K. inzichten over emigratie, de doelmatige overheidsbemoeiing en ten slotte nu weer de Ziektewet besproken. Inderdaad een merkwaardig verschijnsel, dat als inleiding wel even gememoreerd mag worden.

De vergadering over de Ziektewet, die 11 April werd gehouden, ging uit van de onderscheidene orga-

nisaties van hen, die als werkgever in den zin der Ziektewet moeten worden beschouwd. Als zoodanig was zij voorbereid door een comité, bestaande uit vertegenwoordigers van: het Verbond van Nederl. Werkgevers, de Algem. R.-K. Werkgevers Ver., de Chr. Werkgeversvereniging, Centraal Overleg in Arbeidszaken voor Werkgeversbonden, de Ondernemersraad voor Ned.-Indië, de Ned. Maatschappij voor Nijverheid en Handel, de Kon. Ned. Middenstandsbond, het Kon. Ned. Landbouw Comité, de Chr. Boeren- en Tuindersbond, de Ned. Ver. van Huisvrouwen, de Ned. Chr. Vrouwenbond en Centraal Beheer.

Voorzitter was de heer Mr. Aug. Philips, algemeen voorzitter van het Verbond van Nederl. Werkgevers.

Het is ongetwijfeld van niet geringe waarde geweest voor de beteekenis van deze vergadering, dat alle groepen van werkgevers, die met de nieuwe Ziektewet te maken zullen hebben: de nijverheid en handel, de landbouw, de middenstand en de huisvrouwen van verschillende godsdienstige en politieke oertuiging, hunne medewerking verleenden. Slechts de R.-K. organisaties voor den landbouw, de middenstand en de huisvrouwen, benevens de Prot. Chr. middenstand waren niet vertegenwoordigd, ten deele waarschijnlijk door de meer dan dwaze agitatie, bijna Hetze, die in de R.-K. volkspers tegen deze vergadering is gevoerd. Wij gaan hier natuurlijk niet op in, doch vleien ons wel met de hoop, dat uit de op de vergadering gevoerde besprekingen boven alles gebieken zal zijn, dat al dat geschrijf sterk overdreven en ongemotiveerd is geweest en dat de waardige wijze, waarop critiek op het ontwerp-Ziektewet werd geleverd, een even waardig antwoord is geweest aan hen, die blijkbaar hun vrees en zwakheid slechts in groote woorden en verdachtmakingen vermochten uit te drukken.

Het begon al dadelijk met het korte openingswoord van den heer Aug. Philips, die, ma in het bijzonder Mr. Groeneveld, mej. Mr. Stenberg en enkele Kamerleden welkom te hebben geheeten, mededeelde, dat de ernstige bezwaren, die tegen het ingediende ontwerp-Ziektewet kunnen worden ingebracht, niet gericht waren tegen een wettelijke ziekengeldregeling als zoodanig, maar wel tegen de uitwerking, die de grondgedachte van een dergelijke regeling in het aanhangige wetsvoorstel had gevonden. Hij vroeg dan ook uitdrukkelijk (en het bleek later, dat dit ook reeds bij de uitnodiging aan de verschillende sprekers in het bijzonder verzocht was) om opbouwende critiek te leveren, zoodat, wanneer de Minister of de Staten-Generaal met deze critiek rekening zouden mogen houden, ten slotte een betere regeling van het ziekengeld zou kunnen worden ingevoerd dan thans was voorgesteld.

Het is hier uiteraard niet mogelijk op de redevoeringen van de 7 sprekers en op het daarop gevolgde debat uitvoerig in te gaan, zoodat we ons er toe moeten beperken meer in het algemeen de lijn der discussies te volgen.

Als eerste en grootste verdienste van deze vergadering lijkt mij dan, dat nog eens is geconstateerd, dat ook zonder Ziektewet in ons land reeds zeer veel arbeiders op de een of andere wijze een uitkeering bij ziekte genieten. Ongetwijfeld was men om dit aan te toonen gelukkig geweest in de keuze der sprekers. Mevr. Oppenheimer betoogde, dat voor de dienstboden tegenwoordig reeds bij ziekte in het algemeen het volle loon wordt doorbetaald, zonder dat zij zelf er iets toe bijdragen. De heer Lips toonde aan, dat de verplichtingen, die de werkgevers in de middenstandsbedrijven thans reeds op zich hebben genomen, verder gaan dan in de voorgestelde Ziektewet; de heer Croesen wees op de bedrijfsverenigingen in den landbouw en in de andere bedrijfstakken; de heer Ter Kuile schetste uitvoerig (op verzoek van de ledenarbeiders, naar hij later verklaarde) de inrichting en werking van het Ziekenfonds Enschede-Lonneker; de heer Van Poelvoorde besprak het Algemeen Mijnwerkers Fonds, terwijl Mr. van Spaendonck de grond-

slagen uiteenzette van de federatief verbonden fabrieksziekenkassen in de R.-K. Textiel- en de Tilburgsche Wollenstoffenindustrie.

Zoo kreeg men in groote trekken een overzicht van de verschillende wijzen, waarop reeds thans de uitkeering van ziekgeld plaats vindt. Toch had deze wijze van behandeling een bezwaar en Dr. Kortenhorst vroeg dan ook aan het eind van de vergadering of in al die verschillende wijzen van uitvoering toch niet een zekere eenheid verscholen lag, die het mogelijk zou maken dit alles ook met het oog op de unificatie van de geheele sociale verzekering, in een systeem samen te vatten, dat het goede in deze regelingen zou handhaven en niet al te veel afbreuk zou doen aan den historischen ondergrond en ontwikkeling daarvan. Inderdaad, het opbouwende karakter der vergadering zou geen genoegen hebben kunnen nemen met het naast elkaar stellen en handhaven van alle mogelijke regelingen, die zouden moeten blijven voortbestaan, omdat ze er nu eenmaal zijn, maar men zou zich zeker hebben af te vragen hoe dit geheel in een wet zou kunnen worden vastgelegd op een zoodanige wijze, dat, zooals Dr. Waller in zijn kort woord van protest tegen het thans ingediende ontwerp zeide, met veel minder lasten en rompslomp dan thans is voorgesteld den zieken arbeider de doorbetaling van een zeker percentage van zijn loon zou zijn gewaarborgd. En wanneer men dan de bezwaren, die tegen het voorgestelde ontwerp kunnen worden ingebracht en de reeds bestaande regelingen als één groot geheel overziet, dan blijkt het, dat die verscheidenheid toch in zeer groote mate slechts schijn is en dat er bij de werkgevers wel degelijk een groote lijn valt waar te nemen, volgens welke de wettelijke regeling van het ziekgeld plaats zou kunnen vinden.

Zie ik de zaak goed, dan is het voornaamste beginsel, waar, zooals op de vergadering bleek, allen van uit wenschen te gaan, dit, dat de ziekteverzekering voor den arbeider niet moet worden vastgelegd in een van boven af geregeld en bestuurd instituut, dat, zonder dat de arbeider er verder ooit iets van bemerkt, hem bij ziekte een gedeelte van zijn loon uitbetaalt, doch dat de arbeider voortdurend zich er van bewust moet zijn, dat het zijn eigen verzekering is, die hij zelf mee heeft opgebouwd, die hij zelf meebestuurt en waar hij zelf belang bij heeft. De ziekteverzekering behoort bij den arbeider en zij zou, wanneer ze geheel buiten hem om zou gaan, nog veel meer dan dit reeds met de Invaliditeits- en Ouderdomsverzekering het geval is, een duur instituut blijven, dat, nu ja, er natuurlijk wel voor zou zorgen, dat het ziekgeld uitgekeerd zou worden, doch dat, nog afgezien van de kosten, nooit een verheffenden invloed zou kunnen uitoefenen op de sociale verhoudingen. Want dat, het werd door Mr. Steenberghe bij de discussie nog eens naar voren gebracht, kan ten slotte een bijkomstig voordeel van de ziekteverzekering zijn; de betekenis van den band, die deze tusschen den werkgever en de arbeiders kan scheppen, gaat ver uit boven de zakelijke, financiële verplichtingen van de uitkeering bij ziekte. Dit beginsel van het zelfdoen, waarbij het „zelf” in de practijk nog meer betrekking heeft op de arbeiders dan op de werkgevers, is de groote kracht van de bestaande regelingen. Bij de uitwerking mag er dan verder eenig verschil zijn, dit is geen hoofdzaak. Of, om een voorbeeld te noemen, dan het risico per onderneming, zooals bijv. bij het Algemeene Mijnerwerkersfonds en bij de ziekenkassen in de R.-K. Textielindustrie wordt gedragen, of dat er, zooals bij het ziekenfonds Enschede-Lonneker en bij de verschillende bedrijfsverenigingen, een gezamenlijk gedragen risico bestaat, is bijzaak. De premiebetaling, de uitkeering, de controle, enz., dit alles zal bij het zelfdoen veel vlotter, veel soepeler, veel goedkooper, en daardoor alies bij elkaar dus veel efficiënter gaan dan wanneer het van hoogerhand zou worden klaargemaakt en uitgevoerd.

Het spreekt intusschen vanzelf, dat bij dit zelf-

doen voor het verkrijgen van een doelmatige uitvoering verschillende regelen gesteld zullen moeten worden en dat niet aan elken arbeider een onbepaalde vrijheid kan worden gelaten te doen wat hij wil. Zoo kwam op de vergadering zeer duidelijk naar voren, dat de voordeelen eener collectieve verzekering slechts zouden kunnen bestaan, wanneer alle arbeiders van een onderneming bij denzelfden risicodragende verzekerd zijn. De bepaling in het wetsontwerp, dat de arbeiders individueel de vrijheid hebben om zich aan de bestaande ondernemingskas, event. de bedrijfsvereniging, te onttrekken, en zich te verzekeren bij een erkende bijzondere ziekenkas, werd dan ook onhoudbaar geacht.

Bij een op het zelfdoen berustende organisatie der verzekering zullen er natuurlijk waarborgen voor moeten zijn, dat aan het doel der verzekering inderdaad wordt voldaan, m.a.w., dat de arbeider de uitkeering, wanneer hij daar recht op heeft, ook verkrijgt. Ook daarover was echter geen verschil van mening.

Boven de eigenlijke risicodragende zou een instituut moeten staan, dat onder alle omstandigheden voor de uitkeering garant zou zijn, terwijl er over geschillen omtrent de uitkeering beroep mogelijk zou moeten zijn bij een onafhankelijk orgaan.

Of deze risicodragers dan zijn de werkgevers zelf, zooals de heer Lips zich dacht, de fabriekskassen van de heeren Van Spaendonck en Van Poelvoorde, of de bedrijfsverenigingen van de heeren Ter Kuile en Croesen, is van geen betekenis. Want al zullen deze instituten in het algemeen wel steeds de betrekkelijk geringe kosten der ziekteverzekering kunnen blijven dragen, er is geen enkel bezwaar om een aantal daarvan in een federatief verband samen te vatten, ten einde de waarborgen voor de uitkeering nog te vergroten. (Zooals bijv. reeds is geschied bij het Alg. Mijnerwerkersfonds en de kassen in de R.-K. Textielindustrie).

In het bovenstaande moge het bewijs geleverd zijn, dat er wel degelijk één zelfde gedachte door de op de vergadering gehouden besprekingen liep. Een op deze beginselen uitgevoerde regeling, die, dat zij terloops gezegd, het probleem der losse arbeiders ook zonder extra-bemoeiingen zou oplossen, heeft echter één bezwaar en wel, dat men niet de absolute zekerheid heeft, dat alle arbeiders zonder uitzondering wel onder een ziekenkas of een bedrijfsvereniging vallen. Men zou van het standpunt kunnen uitgaan, dat, wanneer eenmaal in de wet algemeen het recht op ziekgeld is vastgelegd, de arbeiders zelf mans genoeg zullen zijn om te zorgen, dat voor hen dan ook een regeling wordt getroffen. Een standpunt, dat bij de ontwikkeling van de arbeidersbeweging ongetwijfeld te verdedigen is en dat, daar 'ben ik zeker van, heusch niet zulke schrikbarende gevolgen zou hebben als men wel eens wil beweren. Wil men deze simplistische oplossing echter niet, wil men tot op den laatsten man zorgen, dat er altijd een instituut klaar staat om die huitenstaanders op te nemen, dan zou men, evenals bij het plan-Posthuma-Kupers, een Garantievereeniging moeten stichten, waarbij deze arbeiders verzekerd zouden moeten worden of men zou ze, zooals Minister Aalberse zich dat voorstelde, bij de kassen van Arbeid moeten onderbrengen. In beide gevallen een noodoplossing, de Garantievereeniging zou een organisatie van ongeorganiseerden zijn, die zich veel beter direct bij een der bestaande organisaties zouden hebben kunnen aansluiten; de Raden van Arbeid zouden een tweeslachtigheid in het systeem brengen, welke, evenals bij het tegenwoordige wetsontwerp, tot ingewikkelde consequenties als die van de individuele registratie enz. aanleiding zouden geven. Hoe men dit echter ook zou willen doen, vast staat, dat de goeden niet onder de kwaden behoeven te lijden, m.a.w., dat de goede regelingen, die uit eigen beweging zijn ingesteld, niet onmogelijk gemaakt moeten worden, omdat er ook nog wel arbeiders zijn, die, om welke reden dan ook, daarbuiten vallen en voor wie

de uitkeering bij ziekte niet, of in niet voldoende mate is gewaarborgd. Want hier zullen wij het toch wel allen over eens zijn, dat een in vrijheid getroffen en uitgevoerde regeling ook zedelijk hooger staat, dan een die van hoogerhand is opgelegd en ook verder bestuurd wordt. Het is ongetwijfeld van groote betekenis geweest, dat dit principe in de vergadering steeds weer maar voren werd gebracht.

Wij zouden al zeer onvolledig zijn, indien wij niet even melding maakten van de rede van Dr. Heijmans over de Moederschapszorg en in het bijzonder de uitkeering van ziekgeld aan ongehuwde moeders. De spreker vond, vooral ook door de sympathieke wijze, waarop hij het moeilijke doorwerp behandelde, zeer veel bijval. Afscheiden van verdere overwegingen kwam hij tot de conclusie, dat de Moederschapszorg in haar geheel afzonderlijk geregeld diende te worden en uit deze Ziektewet zou moeten verdwijnen. Ook mevr. Oppenheimer, de heer Ter Kuile, en bij het debat Mr. Steenberghe, verdedigden dit standpunt.

Haarlem, 15 April 1928.

Ir. B. BÖLGER.

HET INTERNATIONALE RUWSTAALKARTEL.

II (Slot).

De vorige maal hebben wij gezien, dat het kernpunt der moeilijkheden met betrekking tot de syndicaatsvorming zich ten slotte in België heeft vastgelegd. Aanvankelijk waren ook de Fransche eischen van dien aard, dat zij een hinderpaal vormden voor het bereiken van overeenstemming, doch sedent de Fransche staalindustrie zich bereid verklaarde de genoegen te nemen met een toeslag van niet meer dan 15 pCt. op het naar den export van 1926 en het 1e kwartaal van 1927 berekende quotum, vormden Duitschland, Frankrijk en Luxemburg en naar mag worden aangenomen ook de Lixden-Europeesche groep een bloc, dat eensgezind tegenover de Belgische eischen stond. Nu is het, om te kunnen beoordeelen hoe de kansen op syndicaatsvorming staan, van belang te weten, of de eischen van de Belgische staalindustrie inderdaad zoo overdreven zijn, als zij gewoonlijk worden voorgesteld.

Jammer genoeg is de inrichting van de handelsstatistiek der betrokken landen van dien aard, dat een volkomen beeld der verhoudingen niet verkregen kan worden. De Deutsche export was echter in 1926 belangrijk grooter dan in 1927 en het is wel merkwaardig dat het tijdvak, waarvan de export moet dienen als basis voor de berekening der quota in het syndicaat, wordt afgesloten met het 1e kwartaal 1927, terwijl Duitschland zich ingaande 1 April 1927 tot export-beperking verplicht heeft. De Fransche export van halffabrikaten enz. was in 1926 waarschijnlijk minder dan in 1927, doch het nadeelig verschil zal wel voor het grootste gedeelte gecompenseerd zijn door den reeds genoemden toeslag van 15 pCt. Nu zijn de exportcijfers van België in verband met de economische unie met Luxemburg niet afzonderlijk bekend. Beide landen tezamen voerden in het tijdvak 1 Januari 1926 tot 1 April 1927 gemiddeld per maand ruim 103.000 ton halffabrikaten en balkijzer uit, voor het tijdvak 1 April tot 1 December 1927 was dit cijfer bijna 124.000 ton. Zonder twijfel zal het verschil voor België afzonderlijk nog heel wat grooter zijn. De volgens het Duitsche aanbod aan het Belgische quotum toe te voegen hoeveelheid — waarschijnlijk 25.000 ton per maand — zal dan ook wel niet voldoende zijn om dit verschil goed te maken. Daarbij komt, dat België, neemt het dit aanbod aan, uit de Deutsche markt zal moeten blijven en voor een vrij belangrijke hoeveelheid staal elders afzet zal moeten vinden. Met dit alles voor oogen wordt de gemeenlijk als recalcitrant gequalificeerde houding van België begrijpelijk. Bovendien is er thans in de Belgische ijzer- en staalindustrie een concentratiebeweging gaande, die ten doel heeft hare positie te versterken, een positie, die overigens, dank zij de relatief lage productiekosten, van dien aard is, dat zij op de ex-

portmarkt een rol van beteekenis kan spelen.

Zal dus de vorming van het meergenoemde syndicaat kans van slagen hebben, dan zal men o.i. België meer moeten tegemoetkomen, dan waartoe men tot nu toe bereid bleek.

* * *

Voor kort heeft de Deutsche ijzer- en staalindustrie nog eens gelegenheid gehad de doelstelling van het kartel, nl. een verhooging der wereldmarktprijzen, te bevestigen. Hoewel de hieraan vastgeknoopte reeks van gebeurtenissen min of meer buiten het kader van dit artikel valt, is er toch voldoende verband om een beknopte weergave van deze te rechtvaardigen.

Zoals men weet, is met ingang van 1 Januari jl. in een deel der Deutsche staalfabrieken het tweeploegendoor het drieploegenstelsel vervangen. Bij een door den Rijkminister van Arbeid bindend verklaarde scheidsrechterlijke uitspraak is den arbeiders, die in verband met de verkorting van den wekelijkschen werktijd in inkomsten achteruit gingen, de helft van het verschil ten laste van de werkgevers en bovendien nog een verhooging van het uurloon toegekend. De hiermede gepaard gaande zwaardere belasting der exploitatie-rekening meenden de werkgevers te moeten compenseeren door een verhooging der staalprijsen. De ijzer- en staalverwerkende industrie heeft zich hierbij neergelegd, alleen heeft zij geprotesteerd tegen een extra-verhooging, welke voor het Zuid-Deutsche gebied werd toegepast, en die dan ook na eenig onderhandelen weer is ingetrokken. De Deutsche Regeering echter heeft zich bij deze gelegenheid aanvankelijk minder meegaand getoond: eind Januari heeft de Rijkminister voor Economische Zaken op grond van paragraaf 4 van de z.g. Kartelverordening¹⁾ bepaald, dat zoowel de Rohstahlgemeinschaft als het Stahlwerksverband in het vervolg van elk voornemen tot verhooging der staalprijsen aan hem hadden kennis te geven. De verontwaardiging, welke over dit Ministerieele voorschrift tot uiting kwam, was gezamenlijk in overeenstemming met het vrij onschuldig uitzien daarvan. Volgens de in Duitschland heerschende opvatting echter moest deze geste van de Regeering worden verstaan als een waarschuwing, dat een nieuwe prijsverhoging wel eens aanleiding tot scherpere maatregelen zou kunnen geven (zie den tekst van de hierboven gereleveerde paragraaf 4 der Kartelverordening), men beschouwde de handelwijze van den Minister als een ontoelaatbare immenging in de aangelegenheden der industrie en met een niet onaardig gevonden woordspeling sprak men van „Kuratelverordening“.

De „Schwerindustrie“ heeft het er evenwel niet bij laten zitten en ten slotte den Minister weten te bewegen op het gegeven voorschrift terug te komen.

In een communiqué van het Ministerie voor Economische Zaken, dat eind Februari is verschenen, wordt hiervan mededeeling gedaan en hoewel het stuk interessant genoeg is om in zijn geheel te worden weergegeven, zullen wij ons, om niet te ver van het eigenlijke onderwerp af te dwalen, tot het volgende citaat beperken.

„... Die weiter geführten Verhandlungen²⁾ haben „zunächst ergeben, dass die Eisenschaffende Indus-

¹⁾ Deze paragraaf luidt ten deele aldus:

„Gefährdet ein Vertrag oder Beschluss (van een kartel „of een syndicaat) oder eine bestimmte Art seiner Durchführung die Gesamtwirtschaft oder das Gemeinwohl, so kann der Reichswirtschaftsminister:

„1. beim Kartellgerichte beantragen, dass der Vertrag „oder Beschluss für nichtig erklärt oder die bestimmte Art „seiner Durchführung untersagt wird,

„2. anordnen, dass jeder an dem Vertrage oder Beschluss „se Beteiligte jederzeit fristlos den Vertrag kündigen oder „von dem Beschlusse zurücktreten kann,

„3. anordnen, dass ihm Abschrift aller zur Durchführung „des Vertrages oder Beschlusses getroffenen Vereinbarungen „und Verfügungen einzureichen ist, und dass diese Mass- „nahmen erst nach Zugang der Abschrift in Kraft treten“.

²⁾ Tusschen den Minister en de Schwerindustrie.

„trie an den Zielen festhält, die sie im Einvernehmen „mit der Eisen verarbeitenden Industrie und unter „Billigung der Reichsregierung bei Abschluss des „sogenannten Eisenpaktes¹⁾“ aufgestellt hat. *Der „Schwerpunkt der eisenwirtschaftlichen Bestrebungen „liegt danach in der Ordnung und Hebung des Aus- „landsmarktes (cursiv. van ons).*

„Zu einer Ausnutzung des Schutzes des Kontin- „gentsabkommens²⁾“ auf den Inlandmarkt sollen sie „nicht führen. Es ist die Absicht der Eisenschaffen- „den Industrie, *eine allmähliche Annäherung der „Auslandspreise an die Inlandspreise herbeizuführen „und die Differenzen zwischen Inlands- und Aus- „landspreisen möglichst ganz verschwinden zu lassen. (cursiv. van ons) . . . .³⁾*

Uit deze zeer merkwaardige regeeringsverklaring blijkt dus, dat de Duitse ijzer- en staalindustrie, niettegenstaande de tot nu toe op dit terrein onder- vonden tegenslagen, het met de oprichting van het kartel beoogde doel nog niet ter zijde gesteld heeft.

Dit was te verwachten, uit het hieronder gegeven gebruikelijke overzicht van de productiecijfers met de verhoudingscijfers tegenover de quota, blijkt nog eens opnieuw, dat Duitsland's positie in het kartel verre van gunstig is en dat het op den duur slechts dan interesse bij het kartel als zoodanig kan hebben, wanneer het tot de vorming van syndicaten komt.

	Duits- land	Frank- rijk (hoeveelheden	België	Luxem- burg	Saar- gebied
Ruwstaalproductie 1e kwart. 1926 (basis voor de berek. der quota)...	2557	2017	595 ¹⁾	540	414
4e kwartaal 1926.....	3734	2197	957	598	461
1e " 1927.....	3956	2005	924	583	475
2e " 1927.....	3995	2064	922	619	466
3e " 1927.....	4159	2064	930	632	482
4e " 1927.....	4183	2141	933	636	472
Quota.					
4e kwartaal 1926.....	3161	2283	846	608	423
1e " 1927.....	2999	2154	815	577	402
2e " 1927 tot en met 2e kwart. 1928	3161	2283	846	608	423
Productie in % van het quotum:					
4e kwartaal 1926.....	118.1	96.2	113.1	98.4	109.-
1e " 1927.....	134.7	91.3	113.4	99.7	112.5
2e " 1927.....	126.4	90.4	108.9	101.9	110.-
3e " 1927.....	131.6	90.4	109.9	104.-	113.9
4e " 1927.....	132.3	93.8	110.2	104.7	111.5

¹⁾ Gesteld op 795 in verband met beperkte productie tengevolge van staking.

Aangenomen mag dus worden, dat in de komende maanden gezocht zal worden naar een basis, waarop met België overeenstemming zal kunnen worden bereikt.

Zooals hierboven reeds werd opgemerkt is de positie van de Belgische ijzer- en staalindustrie van dien aard, dat zij zelfs bij het lage prijsniveau van de staalmarkt in 1927 — intusschen zijn de prijzen niet onbelangrijk hooger geworden — heel wat minder interesse bij de vorming van syndicaten heeft dan met name Duitsland en te verwachten is dus dat toenadering der partijen nog wel wat voeten in de aarde zal hebben.

* * *

Hoewel vanzelfsprekend van de in het kartel be-

¹⁾ D.i. het Intern. Ruwstaalkartel. Zie omtrent deze doelstelling en de met de verwerkende industrie gevoerde onderhandelingen E.-S. B. van 24 November 1926 blz. 1037.

²⁾ Met Frankrijk en Luxemburg omtrent den invoer van ijzer en staal.

³⁾ Terloops zij opgemerkt, dat het ons niet duidelijk is hoe men bij den tegenwoordigen staat van zaken een nivel- leering van binnenlandsche prijzen en exportprijzen zal kunnen verkrijgen, zonder dat tegelijkertijd de invoerrechten worden opgeheven. Voor de volgens de Contingentsver- dragen uit Lotharingen en Luxemburg geïmporteerde hoe- veelheden ijzer en staal moet het invoerrecht gevonden worden uit de hoogere opbrengst hiervan op de Duitse binnenlandsche markt. Komt deze met haar prijzen op het niveau van de wereldmarkt, dan komen de invoerrechten of ten laste van den exporteur (Lotharingen en Luxem- burg), of ten laste van den importeur (Rohstahlgemein- schaft). Geen van beide partijen zal hiervoor iets voelen. De vraag rijst of wellicht nu reeds toezeggingen van tol- vrijdom voor deze contingents zijn gedaan.

staande belangentegenstellingen niets kan worden af- gedaan door den invloed van een persoon, meenen wij toch te mogen aannemen, dat zij bij de verder te voe- ren onderhandelingen aan beteekenis zouden hebben verloren, wanneer de voorzitterszetel nog zou zijn an- genomen geweest door den heer Mayrisch. Zooals be- kend, kwam hij, toen hij zich op 5 Maart naar Parijs begaf om de kwartaalbijeenkomst van het kartel te pre- siedereen, bij een noodlottig auto-ongeval te Châlons- sur-Marne, om het leven.

Dr. Emil Mayrisch, Directeur-Generaal van het be- kende ijzer- en staalconcern, de Arbed, werd met in- gang van 1 October 1926 voor een jaar tot president van het Internationale Ruwstaalkartel benoemd. Al- gemeen werd hij de voor die functie meest aangewe- zen persoon geacht en op de bijeenkomst van Septem- ber 1927 werd — in afwijking van het omtrent de presidentsbenoeming in het kartelverdrag bepaalde — zijn mandaat met algemeene stemmen voor een jaar verlengd.

Mayrisch zag in de samenwerking van de ijzer- en staal-industrieelen van Europa niet uitsluitend mate- rieele voordeelen, doch hij meende, dat economische samenwerking een middel kan zijn om ook op politiek gebied toenadering tusschen de volkeren te bereiken. Wij mogen aannemen, dat het vooral deze overtuiging was, die aan zijn herhaaldelijk toegepaste bemiddelings- pogingen inhoud gaf en er de kracht van deed uit- gaan, die hem in aller oogen stempelde tot den aan- gewezen leider van het kartel. Hij was het ook die met het doel om Duitsland en Frankrijk tot elkaar te brengen, eenige jaren geleden de z.g. Duitsch-Fran- sche studiec commissie in het leven riep, waarin voor- aanstaande mannen uit beide landen elkaar ontmoeten.

Het zal niet gemakkelijk vallen iemand te vinden, die hem als president van het kartel geheel zal kunnen vervangen.

G. S. K. B.

DE QUAESTIE DER „DONAU-VERSINKUNG“.

In het moderne rivierenrecht is een duidelijke ten- dentie merkbaar, de rivier naast scheepvaartweg ook te beschouwen als bron van energie (de waterkracht- exploitatie) en als middel om den landbouw te sti- muleeren (door irrigatie); dit staat in verband met de groote economische beteekenis, die vooral de ont- ginning der waterkrachten in de laatste twintig jaren verkregen heeft.

Wrijvingen tusschen de verschillende groepen van belanghebbenden blijven natuurlijk niet uit, waarvan de in het opschrift vermelde zaak wel een merkwaar- dig voorbeeld is.

In het kort is de quaestie deze: De rivier de Donau, komende van het Schwarzwald, doorbreekt de Zwa- bische Jura in Noord-Oostelijke richting. Hierbij verliest de Donau veel water tengevolge van de poreus- heid van den bodem, welke veel kalksteen bevat. Op drie punten, twee in den staat Baden, één in den staat Württemberg, treedt dit verschijnsel in zeer sterke mate op. Het aantal dagen, dat de Donau over een afstand van 10—12 KM. volkomen droog ligt bedroeg in 1921: 309; 1922: 29; 1923: 148. Het verzonken water stroomt nu verder ondergronds in Zuidelijke richting, om daar aan de oppervlakte te komen als bron van de Aache, een zijrivier van den Rijn, welke in haar korten loop tot aan de Bodensee tengevolge van het beschreven verschijnsel zeer waterrijk is, waarvan vele industrieën geprofiteerd hebben om dezen stroom als krachtbron te benutten. De Aache ligt op Badensch grondgebied, dus de staat Baden rekent het zich tot plicht de belangen zijner aan dat riviertje gevestigde inwoners voor te staan. Vandaar dat Baden zich er aan gelegen laat liggen de „Versinkung“ van het Donauwater zoo groot mogelijk te doen zijn; zoo bevindt zich bij Immendingen een stuw, die om verschillende redenen een zeer begunstigend in- vloed heeft op het verschijnsel. Pogingen, die al van 1874 dateeren om de stuw eenigermate te verbeteren,

zijn steeds op energieke tegenstand van de Landsregering gestuit. Het tweede der in Baden gelegen centra van „Versinkung” wordt gevormd door een traject van 2 KM. onder de gemeente Wöhringen, waar de rivierbodem zeer onregelmatig gevormd is en vele spleten vertoont. Ook hier weer hetzelfde verzet van de regering tegen pogingen aan dien verwilderden toestand eên einde te maken.

Door deze gestie kwam Baden in botsing met de meer stroomafwaarts gelegen oeverstaten, speciaal Württemberg, waarbij zich later Pruisen aansloot. Deze gronden hun tegenstand op de toenemende wijze waarop de scheepvaart in hun Donau-secties nadeelige gevolgen bleek te ondervinden van de sterke wateronttrekking in den bovenloop.

Er is zeer langdurig onderhandeld, maar toen bleek, dat er in deze richting geen oplossing te vinden was, heeft men de zaak voor den rechter gebracht, in dit geval het Staatsgerichtshof te Leipzig, hetwelk volgens § 19 van het Reichsverfassungsgesetzbuch competent is in publiekrechtelijke geschillen tusschen „Länder”. (De uitspraak, dateerende van 18-Juni 1927, is te vinden in „Entscheidungen des Reichsgerichts”, 116er Band.) Het voorwerp van het geschil is hier niet, zooals het Hof in zijn motiveering van het vonnis ook nog uitdrukkelijk vaststelt, de bescherming van privaatrechtelijke belangen, doch van publiekrechtelijke aard, nl. in hoeverre een oeverstaat zijn soevereiniteit over de riviersectie, die in zijn territorium ligt, kan geldend maken.

De strijd liep dus tusschen Württemberg en Pruisen eenerzijds, Baden anderzijds, maar van zijn kant had Baden nog reconventioneel geëischt, dat Württemberg zou ophouden door kunstwerken op zijn gebied de daar optredende „Versinkung” tegen te gaan; dit gold voor een traject nabij Fridingen (het 3e centrum), waar Württemberg een centrale had opgericht en verschillende openingen had gedicht.

Het Hof overweegt, dat hier noch Rijksrecht, noch Landsrecht toepasselijk kan geacht worden en moet dan volgens § 4 van de Reichsverfassung gaan zoeken naar algemeene regelen van het Volkenrecht; immers de Länder, die in deze materie wetgevende macht bezitten, treden nu volgens de Reichsverfassung op als „Staten” in de beteekenis, die het Volkenrecht eraan hecht.

Als zulk een regel meent het Hof te mogen aanmerken deze, dat geen staat op zijn gebied maatregelen mag treffen, die den waterloop in het gebied van een anderen staat belangrijk („einschneidend”) benadeelen. Overigens moet de natuurlijke toestand zooveel mogelijk gehandhaafd blijven.

Baden heeft nu een zeer eigenaardige verdediging gegeven, door nl. het onderaards afstroomende water, zich later constitueerende tot de rivier de Aache, als arm van den Donau voor te stellen. Deze voorstelling alsof men hier met een eenvoudige bifurcatie te doen heeft, is volkomen onaannemelijk, vooral als men bedenkt, dat het water hier langs vele kleine stroompjes zich langs onbekende wegen voortbeweegt, welke men toch zeker niet tezamen als „arm” kan opvatten; het Hof bestrijdt de opvatting dan ook.

Laat men nu de theorie der splitsing in twee armen varen, dan komt men er toe bij de belangenafweging van scheepvaart en waterkracht-exploitatie in het onderhavige geval de eerste factor te laten prevaleren. Immers, al moge de wateronttrekking in den bodem een natuurlijke toestand zijn, het wezenlijke doel van een rivierbedding is toch het voortgeleiden van het water, niet het door den bodem doen verdwijnen. Bij het vaststellen van de mate van onderhoudsplicht van Baden — een verplichting die het Volkenrecht voor de oeverstaten van een internationale rivier erkent — komen dus de belanghebbenden aan de Aache pas in de tweede plaats. Overigens gaat het Hof niet zoover den eisch van Württemberg toe te wijzen, dat Baden een regelmatig rivier-

bodem moet aanbrengen; dit zou een wezenlijke verandering van den natuurlijke toestand beteekenen en boven de gangbare beteekenis van „onderhoud” uitgaan.

Op de andere punten wordt de eisch wederzijds in zooverre toegewezen, dat Baden resp. Württemberg verplicht is op de vermelde plaatsen de vermeerdering resp. vermindering van de natuurlijke „Versinkung” weer op te heffen, die door de verschillende kunstwerken veroorzaakt wordt.

De aldus geformuleerde uitspraak, die eenige principieele strijdvragen oplost, kan nu als basis dienen voor verdere onderhandelingen, waarbij men na een technisch onderzoek over den omvang van het verschijnsel op de verschillende punten, tenslotte tot een concrete oplossing zal kunnen komen.

Mr. Ir. A. W. QUINT.

DE OMWISSELING VAN DE CURRENCY-NOTES.

Het vraagstuk van de omwisseling der currency-notes staat sedert vele jaren in het centrum van de belangstelling der Londensche bankwereld. Zooals men weet zijn deze notes bij de Currency and Bank Notes Act in 1914 in de eerste dagen van den oorlog door de regering in coupures van £ 1 en 10 shilling uitgegeven om in de behoefte aan kleine betalingsmiddelen te voorzien. Daar deze notes tevens uitgegeven werden ter vervanging van de gouden munten, welke aan het verkeer onttrokken werden en de behoefte aan kleine ruilmiddelen steeds grooter werd ten gevolge van de stijging van het prijsniveau, bereikte de uitgifte een zoodanigen omvang, dat het uitgegeven bedrag grooter was dan de gewone biljetten-circulatie. Onderstaande tabel geeft het bedrag van de uitstaande currency-notes in de periode van 1914-1928 aan. De cijfers zijn ontleend aan den laatsten currency-staat van elk jaar.

Jaar	Bedrag der uitstaande currency-notes in £ 1000	Gouddekking in £ 1000	Bankbiljetten dekking in £ 1000	Dekningspercentage	Maximum bedrag van de ongedekte circulatie der currency-notes
1914	38.000	18.000	—	48	—
1915	103.000	28.500	—	28	—
1916	150.000	28.500	—	19	—
1917	213.000	28.500	—	13	—
1918	324.000	28.500	—	9	—
1919	358.000	28.500	4.000	9	—
1920	368.000	28.500	19.450	14	320.600
1921	326.000	28.500	19.450	15	317.600
1922	301.000	27.000	21.150	16	310.000
1923	299.000	27.000	22.450	17	270.200
1924	295.000	27.000	26.950	18	248.900
1925	297.000	—	56.250 ¹⁾	19	248.100
1926	296.000	—	56.250 ¹⁾	19	247.900
1927	300.000	—	56.250 ¹⁾	19	246.000
18/4/28	295.000	—	56.250 ¹⁾	19	245.000

Het gevaar lag niet zoozeer in de uitbreiding als wel in de verminderde gouddekking, die van 53 pCt. in Aug. 1914 tot 9 pCt. in 1919 en 1920 daalde. In 1919 bepaalde de regering op voorstel van de Cunliffe Commissie, dat het werkelijke jaarlijksche maximumbedrag aan fiduciaire circulatiemiddelen het wettelijke maximum voor het volgende jaar zou worden. Het resultaat van dezen maatregel blijkt uit de laatste kolom van het bovenstaande overzicht. De vermindering bedraagt ongeveer £ 75 millioen, hoewel de afbouw sedert 1924 zeer gering is geweest. Tevens adviseerde deze commissie reeds toen voor de omwisseling van deze notes in biljetten van de Bank of England. Deze vervanging zou echter slechts mogen plaats vinden minstens een jaar nadat de gouden standaard hersteld zou zijn. In dien tijd zou dan moeten blijken of het pond sterling wel de noodige stabiliteit vertoonde, terwijl men tevens de gelegenheid zou hebben om het maximumbedrag aan fiduciaire circulatiemiddelen vast te stellen. Hoewel het aan het

1) Bij de Gold Standard Act is bepaald, dat de currency-notes voortaan alleen door bankpapier gedekt zouden worden.

eind van deze maand juist drie jaren geleden is, dat de gouden standaard werd hersteld en het pond sterling blijf heeft gegeven van de noodige stabiliteit, is het vraagstuk nog onopgelost. De reden is echter niet ver te zoeken. Zolang de Engelsche regering wil vasthouden aan het beginsel van de Peel Act van 1844, dat de fiduciaire circulatie een bedrag van £ 19.750.000 niet mag overtreffen, kan er van omwisseling in den eersten tijd geen sprake zijn. Daarvoor zou, wanneer wij den laatst verschenen bankstaat raadplegen, een bedrag van ruim £ 240 miljoen goud noodig zijn. Indien men het advies opvolgt van de Cunliffe Commissie en de Committee on the Currency and the Bank of England Note Issues, die beide voorgesteld hebben het bedrag van de fiduciaire circulatie opnieuw vast te stellen, dan zit men met de moeilijkheid hoe hoog dit bedrag moet zijn. Intusschen schijnt men in Engeland den raad van McKenna en anderen op te volgen, om, voordat men tot een omwisseling overgaat, de kwestie uitvoerig in het openbaar te bespreken. Ook de Liberal Industrial Inquiry Committee, die, zooals men weet, het geheele Engelsche bedrijfsleven aan een nauwkeurig en grondig onderzoek heeft onderworpen en naar aanleiding daarvan verschillende voorstellen tot verbetering heeft gedaan, adviseert in haar rapport in gelijken geest.

De jaarreden van de Chairmen van de grootste Londensche banken leverden een geschikte gelegenheid op zich over deze kwestie uit te laten, en achter-eenvolgens hebben wijlen de heer Walter Leaf van de Westminster Bank in 1926 en de heeren Goodenough van de Barclay's Bank en McKenna van de Midland Bank in 1927 dit vraagstuk in hun jaarlijksche redevoeringen tot een onderwerp van bespreking gemaakt. Aan deze redevoeringen wijdde Prof. G. M. Verrijn Stuart in dit blad reeds een uitvoerige beschouwing.¹⁾

Dit jaar heeft de heer Goodenough in zijn rede het onderwerp nogmaals aangeroerd. Zijn betoog is echter tamelijk negatief en verder blijkt de heer Goodenough nog in hetzelfde conservatisme bevangen te zijn als het vorige jaar. De heer G. stelt alleen vast, dat Engeland het proportionele dekkingsstelsel, zooals het o.a. in Amerika toepassing vindt en daar uitstekend werkt, niet kan invoeren in verband met zijn zooveel grooteren exporthandel dan de Vereenigde Staten en zijn positie in het internationale betalingsverkeer. De ervaring, opgedaan in de naoorlogsche jaren, heeft ons geleerd, dat men de menschelijke willekeur bij de controle over het geldwezen zooveel mogelijk moet uitschakelen. Verder constateert de heer G., dat, indien de samensmelting van de currency-notes met de biljetten van de Bank of England tot stand zou komen, de goudvoorraad onvoldoende zou zijn om een minimumdekking van 40 pCt. voor de bankbiljetten en van 35 pCt. voor de deposito's te waarborgen. Bovendien zou men een aanzienlijke verandering in de handelsgewoonten moeten invoeren, indien men den fiduciairen omloop door handelswissels zou moeten dekken. De beschouwingen van den heer G., die ongeveer dezelfde zijn als die, welke hij in zijn vorige jaarrede hield en waarbij wij ons geheel aansluiten aan de critiek, die Prof. Verrijn Stuart in zijn bovengenoemd artikel op dit betoog leverde, brengen ons geen stap vooruit, want de heer G. geeft niet aan hoe hij de oplossing van het vraagstuk denkt. Wij kunnen slechts vermoeden, dat de heer G. zelf geen uitweg ziet, maar zich tegen elke verandering in de principes van de Peel Act verzet.

Van meer belang zijn daarom de beschouwingen over dit vraagstuk in het jongste maandbericht van de Midland Bank. De schrijver doet in een lezenswaardig artikel twee voorstellen, die ongetwijfeld de aandacht verdienen, omdat zij geheel afwijken van de heerschende Engelsche meeningen. In de eerste plaats beveelt de schrijver een samenvoeging van het Issue- en Banking Department aan en verder wil hij het

bedrag van den fiduciairen geldomloop vaststellen op £ 300 miljoen.

Tot het eerste voorstel komt de schrijver, omdat de vervanging van de currency-notes door biljetten van de Bank of England de positie van de Bank in belangrijke mate zou aantasten en haar zou verhinderen een liberale credietpolitiek te voeren. Het eenige middel om de moeilijkheden van samensmelting te boven te komen is daarom de samenvoeging van het Issue- en Banking Department. Het dekkingspercentage van het gecombineerde Department zal weliswaar ongunstiger worden dan dat van het Banking Department, maar daartegenover staat, dat het aan minder schommelingen onderhevig zal zijn en de positie van de Bank daardoor ongetwijfeld zal versterken.

Merkwaardig is dit voorstel zeker, hoewel wij er direct op moeten wijzen, dat het niet nieuw is, maar reeds in de oorlogsjaren een punt van bespreking uitgemaakt heeft. De Cunliffe Commissie heeft er zich in haar rapport reeds over uitgesproken, doch verwierp een dergelijk voorstel, alleen op grond van het feit, dat door een samenvoeging van de beide departments de deposito's, wat de dekking betreft, met de bankbiljetten gelijkgesteld zouden worden. De afwijzende houding was duidelijk. De commissie, die in haar rapport tevens het proportionaliteitsstelsel voor Engeland als ondeugdelijk beoordeelde, kon niet tot een andere uitspraak komen, want, stelde zij de deposito's met de bankbiljetten op één lijn, dan zou ook voor de deposito's een volledige gouddekking voorgeschreven moeten worden. De commissie gaf door die uitspraak blijk van weinig inzicht in het karakter van deposito's. Had zij maar ingezien, dat de grootste moeilijkheden, waartoe de strenge doorvoering van de Peel Act had kunnen leiden, juist door de enorme ontwikkeling van het deposito-verkeer in Engeland zijn voorkomen. Intusschen ziet de schrijver van het bovengenoemde overzicht zeer goed in, waartoe het huidige Engelsche geldsysteem moet leiden. Om in de toekomst een herhaling van de vele moeilijkheden te voorkomen, is het volgens hem aan te bevelen, de fiduciaire circulatie, die op 21 Maart j.l. met inbegrip van de currency-notes £ 253½ miljoen bedroeg, te vergrooten tot £ 300 miljoen. Hieronder volgt de gewone balans van het Issue- en Banking Department per 21 Maart j.l., en de balans, zooals zij er uitgezien zou hebben na omwisseling van de currency-notes en vaststelling van het bedrag der fiduciaire circulatie op £ 300 miljoen.

Issue-Department (in £ 1000)			
Notes issued	.... 176.544	Government debt	.... 11.015
		Other securities	..... 8.735
		Gold coin and bullion	..... 156.794
	<hr/>		<hr/>
	176.544		176.544
Banking Department (in £ 1000)			
Proprietors capit.	14.553	Government securities	32.879
Rest	..... 3.749	Other securities	..... 58.130
Public deposits	.... 14.141	Notes	..... 42.153
Other deposits	.. 101.574	Gold and silver coin	 859
7-day a. others bills	4		
	<hr/>		<hr/>
	134.021		134.021

Balans van het Issue- en Banking Departement na omwisseling der currency-notes en vaststelling van het bedrag der fiduciaire circulatie op £ 300 miljoen.

Issue-Department (in £ 1000)			
Notes issued	.... 456.794	Government securities	291.265
		Other securities	..... 8.735
		Gold coin and bullion	..... 156.794
	<hr/>		<hr/>
	456.794		456.794
Banking Department (in £ 1000)			
Capital	..... 14.553	Securities (Government	
Rest	..... 3.749	and other)	..... 44.695
Public deposits	.. 14.028	Notes	..... 88.354
Other deposits	.. 101.574	Gold and silver	 859
7-day a. other bills	4		
	<hr/>		<hr/>
	133.908		133.908

¹⁾ Zie „E.-S. B.” van 17 Febr. 1926 en 9 Febr. 1927.

De positie van de Bank blijkt sterker te zijn geworden, want in plaats van de immobilisatie van meer dan tweederde gedeelte van den goudvoorraad van het Issue-Department, geeft deze balans aan, dat door de vergrooing van de fiduciaire circulatie meer dan de helft van den goudvoorraad zich in den vorm van bankbiljetten in het Banking-Department bevindt, waardoor indirect de goudreserve in meerdere mate een actieve rol speelt. Het dekkingspercentage van het Banking-Department bedraagt 77,2 pCt. en maakt haar positie krachtiger, waardoor zij beter weerstand kan bieden aan belangrijke goudonttrekkingen en tevens een basis kan vormen voor creditexpansies in geval van uitbreiding van het handelsvolume.

De belangrijkheid van dit voorstel ligt zoowel in het plan zelf als in het feit, dat de schrijver een open oog heeft voor de onvolkomenheden van de Engelsche bankwet en in geval van vervanging van de currency-notes door bankbiljetten tot een belangrijke wijziging van het sedert 1844 gevolgde principe wil komen. Het groote bezwaar van de Peel Act is, dat zij zich niet in voldoende mate kan aanpassen aan de veranderde creditomstandigheden, dat elke belangrijke gebeurtenis op de geldmarkt direct haar terugslag vindt op het dekkingspercentage. Het voorstel van de vaststelling van het bedrag aan fiduciaire circulatiemiddelen op £ 300 miljoen is daarom zoo merkwaardig, omdat het in de gegeven omstandigheden de Bank of England een groote bewegingsvrijheid zou toestaan, daar het werkelijke bedrag aan fiduciaire circulatiemiddelen op het oogenblik £ 46,5 miljoen kleiner is. Op den duur zou dit bedrag bij vergrooing van het handelsvolume en het daaruit voortvloeiende vermeerderde betalingsverkeer, ongetwijfeld te klein zijn en opnieuw aanleiding moeten geven tot verandering van de bankwet, wil men zich aan de gewijzigde omstandigheden aanpassen. Hoewel de schrijver zelf erkent, dat bij een goede bankleiding de willekeurige verhooging van de circulatie niet tot inflatie behoeft te leiden, schijnt het wel of de schrijver daar niet geheel zeker van is en in geval van een inflationistische bankpolitiek, deze tot een bepaald bedrag wil beperken. Indien dit de eenige reden is, dan zouden de bezwaren tegen het vaststellen van een willekeurig maximum niet zoo groot behoeven te zijn, omdat dan ook verwacht mag worden, dat men in geval van uitbreiding van het betalingsverkeer zijn taak weet en bijtijds de bakens verzet, in dit geval het maximum verhoogt.

Opmerkelijk is het, dat ook dit nieuwe denkbeeld weer blijk geeft van de liefde van de Engelschen voor een bepaald maximum. Reeds boven hebben wij opgemerkt, dat in 1919 de Cunliffe Commissie, waarschijnlijk naar aanleiding van de enorme stijging in de uitgifte van currency-notes, adviseerde om het werkelijke jaarlijksche maximumbedrag het volgende jaar tot het wettelijk maximum te maken. Dit voorstel werd door de regering bij de Treasury-Minute van 15 December 1919 aangenomen. Interessant is om na te gaan, wat de gevolgen van dezen maatregel voor de Bank of England zijn geweest. De invoering van de currency-notes, die tot 1920 tot onbepaalde bedragen uitgegeven mochten worden, verzwakte in zeer belangrijke mate de nadeelen van de Peel Act, waartoe ongetwijfeld de oorlogstoestand aanleiding had moeten geven.

De verhoging van het prijsniveau in den oorlog had onder de strenge doorvoering van de Peel Act moeten leiden tot vele discountwijzigingen. De periode van Augustus 1914 tot eind 1919, waarin de circulatie door de vrije uitgifte van currency-notes aan geen grenzen gebonden was, laat duidelijk de voordelen van niet knellende wetsvoorschriften inzake gouddekking zien. In deze 5½ jarige periode bedroeg het aantal discountveranderingen, zooals uit het onderstaande overzicht blijkt, 4, terwijl in de 8½ jarige periode van 1920 tot heden, een periode, waarin de circulatie weer aan een bepaald maximum gebonden was, het aantal discountwijzigingen 14 bedroeg. Wan-

neer men deze cijfers naast elkaar ziet, springt toch wel duidelijk het groote nadeel van een bepaald maximum, dat niet aan de eischen van het ruilverkeer voldoet, in het oog.

Discountwijzigingen van de Bank of England in de periode van 8 Aug. 1914—22 April 1928.

8 Augustus 1914....	5 %	13 April 1922	4 %
18 Januari 1917....	5½ %	15 Juni 1922	3½ %
5 April 1917....	5 %	13 Juli 1922	3 %
6 November 1919....	6 %	5 Juli 1923	4 %
16 April 1920....	7 %	5 Maart 1925	5 %
23 Juni 1921....	6 %	6 Aug. 1925	4½ %
22 Juli 1921....	5½ %	1 October 1925	4 %
3 November 1921....	5 %	3 Dec. 1925	5 %
16 Februari 1922....	4½ %	21 April 1927	4½ %

Het is bijna niet te begrijpen, waarom de Engelsche regering niet reeds lang een elastischer geldstelsel heeft ingevoerd, want de moeilijkheden, die Engeland sedert het herstel van den gouden standaard ondervindt, zijn niet gering. Hoewel de vrije goudmarkt te Londen hersteld is, wordt iedere aankoop daar met leede oogen aangezien. De opschudding, welke de Poolse aankopen in verband met de doorgevoerde stabilisatie en de aankopen voor rekening van de Banque de France te Londen gewekt hebben, doet toch wel duidelijk de kwetsbaarheid van de positie van de Bank of England uitkomen, vooral als men dan nog bedenkt, dat de Poolse aankopen op de vrije goudmarkt plaats vonden en slechts voor een bedrag van £ 1 miljoen. Het is dan ook wel hoog tijd, dat men zich in Engeland niet langer blind staart op de handhaving van een grooten goudvoorraad, maar ook de belangen van het bedrijfsleven behartigt. Daarom moet elk voorstel, dat aan de Bank of England een ruimere bewegingsvrijheid toestaat, de aandacht van het Engelsche publiek verdienen.

H. M. H. A. VAN DER VALK.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. HET BEVOLKINGSVRAAGSTUK IN FRANKRIJK.

Prof. B. Nogaro te Parijs schrijft ons:

De belangstelling voor sociale vraagstukken is in de laatste jaren in Frankrijk op den achtergrond gedrongen door de finantieele moeilijkheden, maar sedert het finantieele evenwicht bijna hersteld is, begint ook de publieke opinie zich weer met andere problemen bezig te houden.

Zooals men weet, neemt het bevolkingsvraagstuk in Frankrijk onder degenen, die naar de belangstelling van het ontwikkelde publiek dingen, een zeer groote plaats in. Toch was, om de waarheid te zeggen, de publieke opinie hier te lande nog nauwelijks verontrust, toen Frankrijk al sedert jaren in het buitenland bekend stond als het land van het malthusianisme en van de ontvolking. Eerst kort voor den grooten oorlog vond de propaganda voor herbevolking van den bevolkingsstatisticus, Dr. Bertillon, weerklank in de groote pers.

Eerlijk gezegd, was er van ontvolking in de exacte beteekenis van het woord geen sprake: van de eene vijfjarige volkstelling tot de andere was er steeds een geringe bevolkingstoename, niet alleen door de immigratie, maar door een overschot van de geboorten boven de sterften. Dit overschot was echter zeer gering, want het geboortecijfer was sedert langen tijd reeds zeer laag en overtrof het sterftcijfer slechts weinig.

De enorme verliezen aan menschenlevens in den oorlog schenen zich in een nieuwe daling van het Fransche geboortecijfer te moeten uiten. Evenwel trad dadelijk na den oorlog, in 1920 en 1921, een stijging van het aantal geboorten in en sedertdien is het ongeveer stationnair gebleven op een niveau, dat iets lager ligt dan dat van 1913.

Het onderstaande overzicht geeft een duidelijk inzicht in de bevolkingsbeweging:

	Bevolking	Geboorten	Sterften
1913	41.476.000 ¹⁾	790.355.000	731.441.000
1920	39.200.000	834.411.000	674.621.000
1921	39.240.000	813.396.000	696.373.000
1922	39.420.000	759.846.000	689.267.000
1923	39.880.000	761.861.000	666.990.000
1924	40.310.000	752.307.000	680.027.000
1925	40.610.000	768.963.000	708.279.000
1926	40.745.000	766.226.000	713.458.000

¹⁾ met de fictieve vereeniging van de 3 departementen van Elzas en Lotharingen.

De cijfers geven een sterfte van 19,1 per duizend, in 1913, van 18,9 in 1925 en van 18,8 in 1926 aan. Daarentegen beweegt het sterftcijfer zich om de 17,5 per duizend.

De bevolkingstoestand, waarvan deze cijfers getuigen, is zeer zeker weinig bevredigend voor degenen, die het als normaal beschouwen, dat in een beschaafd land de bevolking zeer snel toeneemt. In elk geval zijn deze cijfers weinig bevredigend voor Frankrijk, dat met de enorme hulpbronnen van zijn moederland en koloniën met gemak een bijna tweemaal zoo groote bevolking, als zijn grond op het oogenblik voedt, kon onderhouden.

Men moet evenwel niet vergeten, dat, de gedurende den oorlog geleden verliezen in aanmerking nemend, het bijna stationnaire, nauwelijks dalende geboortecijfer inderdaad met een verbetering overeenkomt.

Aan den anderen kant is het Fransche geboortecijfer niet langer meer zoo buitengewoon laag: Zweden, Zwitserland en Engeland hebben een lager geboortecijfer, terwijl Duitschland op het oogenblik kennelijk op hetzelfde niveau is beland.

Wat echter op pijnlijke wijze den tegenwoordigen bevolkingstoestand van Frankrijk typeert, is het hooge sterftcijfer. Dit cijfer blijft nog steeds hooger dan 17 per duizend, terwijl het in de meeste andere landen tot 13, 12 en nog minder gedaald is. Vandaar dat het overschot van de geboorten boven de sterften in Frankrijk zoo gering blijft in vergelijking met elders.

Dit verschijnsel wordt voor een groot deel verklaard door de vroegere daling in het aantal geboorten. Sedert driekwart eeuw is iedere generatie minder talrijk dan de voorafgaande, waardoor het aantal grijsaards in Frankrijk grooter is dan in enig ander land. Men moet echter erkennen, dat de sterfte op middelbaren leeftijd in Frankrijk eveneens grooter is dan in veel naburige landen en daar de oorzaak niet ligt in het tekort aan medische krachten, schijnt men haar slechts te kunnen vinden in den ongezamen aard, die een van de kenmerkendste gebreken van den Franschen geest is, namelijk dat men een te gering bedrag uitrekt voor hygiëne en voor huisvesting, welke factoren ongetwijfeld verantwoordelijk zijn voor een gezondheidstoestand, die tot een buitensporige sterfte bijdraagt.

De bevolkingstoestand van Frankrijk is in zooverre merkwaardig, dat de daling in het aantal geboorten op het oogenblik lager is dan bijna overal elders en dat het geboortecijfer over het algemeen in de Fransche steden hooger is dan in de Deutsche of Engelsche steden.

De voornaamste oorzaak van de geboortedaling is in Frankrijk niet dezelfde als in de Angelsaksische landen. De huwelijken blijven zeer talrijk (meer dan 8½ per duizend tegen 7½ per duizend in 1913) en het is meer de vrees voor verdeling van het ouderlijk erfdeel dan de voorliefde voor het vrije leven, die de geboortevermindering in Frankrijk veroorzaakt heeft: daarom is de geboortedaling in de landbouwstreken verder gegaan dan in de industriegebieden.

Trouwens, al moge het gemiddelde Fransche geboortecijfer ongeveer stationnair blijven, er zijn streken, waar het aanzienlijk gestegen is. Dat zijn allereerst die streken waar een zeer vruchtbare toevloed van vreemde immigranten in het bijzonder der Polen plaats vindt, zooals het departement du Nord, du Pas de

Calais. Maar het zijn eveneens departementen, waar het aantal vreemdelingen niet bijzonder groot is: Orne, Manche, Doubs, Yonne, of van verschillende afkomst zijn (Seine et Oise). Deze laatstgenoemde streken zijn bovendien landelijke departementen en in de vermeerdering van het aantal geboorten kan men de gevolgen zien van een omkeer in den geestes-toestand van de bevolking.

Aan den anderen kant hebben de maatregelen, welke in het belang van groote families genomen zijn, hoewel nog onvoldoende, er toe bijgedragen de uitbreiding van gezinnen aan te moedigen. In het meerendeel van de Fransche departementen wordt, te beginnen bij de geboorte van het derde kind, een geboortepremie verleend, d.w.z. een schadevergoeding gegeven, die ongeveer overeenkomt met de kosten van bevalling. Bovendien verleent een wet voor nationalen steun aan groote families een bijdrage van 360 francs voor elk kind, te beginnen bij het vierde, tot den leeftijd van 13 jaar of daarboven, indien het studeert of als volontair werkzaam is. Eveneens worden aan groote families spoorwegbiljetten tegen verminderd prijs uitgereikt en bepaalde faciliteiten verleend bij huisvesting. Tenslotte hebben een groot aantal industrieelen de gewoonte aangenomen hun arbeiders salarisverhogingen te verlenen in verhouding tot het aantal kinderen.

Al deze voordeelen zijn niet voldoende om een gelijke verdeling van lasten tusschen het hoofd van een klein en het hoofd van een talrijk gezin tot stand te brengen, maar zij scheppen een gangbare meening, welke tegengesteld is aan die, welke vroeger bestond.

Het is dus heel waarschijnlijk, dat het Fransche geboortecijfer werkelijk gestegen zou zijn, indien deze nieuwe tendens niet tegen gewerkt was door de zucht tot migratie, die niet zeer gunstig is voor het gezinsleven, doch die zich ontwikkelde met de verbreiding van goedkoope vervoermiddelen en vooral door de moeilijkheden van huisvesting en de stijging van de kosten van levensonderhoud. Het is nog zeer moeilijk te zeggen of de verandering in gewoonten, welke in bepaalde sociale klassen en in bepaalde streken doorgedrongen is ook in het vervolg zonder uitwerking zal blijven door tijdelijke factoren en vooral door de abnormale na-oorlogsche toestanden.

En zelfs wanneer men zich losmaakt van de opvatting, dat Frankrijk met zijn onmetelijke en rijke gebieden een bevolking moet hebben, talrijk genoeg om de aanwezige hulpbronnen te gebruiken en te verdedigen, dan nog kan men nog niet zeggen of het Fransche bevolkingsprobleem zich al dan niet naar een positieve oplossing richt.

In de laatste jaren hebben de Fransche industrie en landbouw vooral in de immigratie de oplossing van het bevolkingsprobleem gevonden voor zoover deze van belang is voor de nationale productie. Het was een gelukkige samenloop van omstandigheden, dat direct na den grooten oorlog talrijke landen, vooral Italië en Polen een uitweg zochten voor hun arbeiders, terwijl de Vereenigde Staten de grenzen sloten en Frankrijk daarentegen arbeidskrachten zocht. Maar de immigratie neemt op het oogenblik aanzienlijk af en men kan zich afvragen of zij voortaan voldoende zal zijn voor de normale ontwikkeling van de Fransche productie.

Vermoedelijk zullen de staat en het particulier initiatief in Frankrijk in het vervolg het bevolkingsprobleem niet meer negeeren, en zal men maatregelen nemen in het bijzonder om betere woningtoestanden aan arbeidersfamilies te verzekeren. Het is eveneens mogelijk, dat er op meer systematische wijze maatregelen genomen zullen worden voor het aanmoedigen van zeer groote gezinnen, want, hoewel de hulp, die hun op het oogenblik verleend wordt, nog onvoldoende is, zal het minder moeilijk vallen om vaders en moeders — werkzaam op het platteland, of in industrieën buiten de groote centra — die met plezier

talrijke kinderen opvoeden en die daartoe in de mogelijkheid zijn, tot vergroting van het gezin aan te moedigen, dan te strijden tegen de veelvuldige moeilijkheden, die zich voordoen bij de normale gezinsontwikkeling in stedelijke bevolkingscentra.

In elk geval zijn alle politieke partijen in het parlement geneigd een politiek toe te passen, die groote families begunstigt omdat de maatregelen, die in hun belang genomen worden, maatregelen van sociale rechtvaardigheid schijnen.

AANTEKENINGEN.

Het Klompenwetje.

Op 15 Maart van dit jaar hebben de heeren Fleskens en Smeenk een voorstel bij de Tweede Kamer ingediend tot tijdelijke heffing van een invoerrecht van 12 % op klompen. Dit voorstel heeft, evenals het in begin Maart verworpen Aardewerkwetje, der Amsterdamsche en Rotterdamsche Kamer van Koophandel aanleiding gegeven tot het richten van een adres aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Aan het adres van de Amsterdamsche Kamer van Koophandel, dat reeds op 27 Maart verscheen, ontlenen wij het volgende:

Met betrekking tot de, in die Memorie van Toelichting gevoerde verdediging veroorlooven wij ons het volgende te doen opmerken.

Voorstellers achten de Nederlandsche klompenindustrie in ernstige mate met den ondergang bedreigd, zoeken voor die meening steun in door hen verstrekte statistische gegevens, doch vinden dien slechts voor zoover zij conclusies trekken uit vergelijkingen met de cijfers over het jaar 1919.

In dit verband wijzen wij in de eerste plaats op hun conclusie, (Memorie van Toelichting blz. 2, bovenaan), dat „het aantal ondernemingen en het aantal daarin werkzame personen is verminderd”, welke conclusie echter alleen steun kan vinden in een vergelijking van de door hen gegeven cijfers over het jaar 1927 met die over 1919; laat men uit den staat het jaar 1919 buiten beschouwing, dan vertoont 1927 tegenover de andere in de vergelijking betrokken jaren, niet een vermindering, doch een vermeerdering, zoowel van het aantal ondernemingen ¹⁾, als van het aantal daarin werkzame personen ²⁾.

Laat men in de gegeven vergelijkende cijfers omtrent de machinale bedrijven eveneens het jaar 1919 buiten beschouwing, dan blijkt ook hier allermint van een naderenden ondergang: vóór 1914 waren er 32 bedrijven met 401 en in 1927: 56 bedrijven met 480 daarin werkzaam.

Het adres richt zich daarna tegen het willekeurig

¹⁾ Het jaar 1889, vertoont slechts oogenschijnlijk — nog buiten beschouwing gelaten, dat het machinale bedrijf, met als gevolg: toeneming van het grootbedrijf toen nog geheel onbekend was — een grooter aantal ondernemingen dan 1927: want het in de Memorie van Toelichting over 1889, gegeven eindcijfer is ontleend aan de Beroepstelling en betreft niet, zooals dat van 1927, het aantal ondernemingen, doch het aantal ondernemers, zoodat samenwerkende ondernemers in het cijfer van 1889 wel, doch in dat van 1927 niet afzonderlijk geteld zijn. Herleid tot het aantal ondernemingen, zal het over 1889 gegeven eindcijfer dus niet onbelangrijk lager worden.

Ditzelfde geldt van de totalen, welke de Memorie van Toelichting vermeldt over 1899 en 1909; de vooruitgang, welken 1927 reeds thans in dit opzicht tegenover die beide jaren vertoont, is dus óók grooter, dan op het eerste gezicht uit de verstrekte cijfers valt te lezen.

Volledigheidshalve zij in dit verband nog opgemerkt, dat in de periode omstreeks 1910, het jaar 1909 — en 1908 — voor de klompenindustrie veel gunstiger is geweest dan de jaren daarvóór en daarna (Verslagen Afd. Handel over de jaren 1907 tot en met 1912). Een vergelijking met 1909 geeft dus aan het doel, dat voorstellers met het maken van vergelijkingen beoogen, den sterksten steun, welke aan den vóór-corlogischen tijd kan worden ontleend.

²⁾ Indien voorstellers voor 1919, evenals zij voor 1889, 1899 en 1909 hebben gedaan, het corresponderende cijfer uit de Beroepstelling hadden gegeven, dan zouden zij, in stede van 8396 in 1919, in hun staat 6408 in het bedrijf werkzaam over 1920 hebben opgenomen, d.i. 557 minder dan het door hen voor 1927 genoemde aantal van 6965.

door de M. v. T. aangenomen jaar 1919 en wijst er op dat in dit jaar de klompenindustrie door tal van samenwerkende factoren een hoogtepunt bereikte, waardoor de volgende jaren vergeleken bij 1919 wel een ongunstig beeld moeten vertoonen, maar dat deze vergelijking nog geen bewijs is voor den slechten toestand van de klompenindustrie. Daarna maakt het adres zelf nog enkele opmerkingen.

„Voorstellers achten de Nederlandsche Klompenindustrie in haar voortbestaan bedreigd door „ongebreidelde” invoeren.

Dat deze zienswijze juist zoude zijn en de tegenwoordige toestand in de klompenindustrie op rekening van den invoer zou mogen worden gesteld, werd reeds uitdrukkelijk door den Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid op 9 Juni 1927 ontkend in diens antwoord op vragen van den heer Fleskens; ditzelfde volgt ook uit een nader bezien van de beteekenis van den huidige invoer voor de afzetmogelijkheid in Nederland van het Nederlandsche product.

Vóór den oorlog werd twee vijfde en in 1927 iets meer dan de helft van de Nederlandsche consumptie ingevoerd, eea toeneming derhalve van ongeveer één negende gedeelte. Zonder meer is het duidelijk, dat in deze toeneming niet de oorzaak kan liggen van den naderenden ondergang van een industrie, welke, niet alleen vóór, maar ook na den oorlog, zij het in beperkte mate, gestadige uitbreiding vond.

Dit laatste feit ontleent ook alle beteekenis aan de overige nog door voorstellers aangevoerde oorzaken, welke de Nederlandsche industrie zouden bedreigen, en als zoodanig ook reeds lang vóór den oorlog pachten te worden genoemd. Onder deze oorzaken ruimt de Memorie van Toelichting een belangrijke plaats in aan de, van de onze afwijkende, productieverhoudingen in België en zij maakt een vergelijking tusschen de kostende prijzen van 100 paar klompen hier en daar te lande.

In de eerste plaats vestigen voorstellers den indruk, alsof zij de kostende prijzen op dit oogenblik geven. Dit is, in elk geval voor wat betreft Nederland, niet het geval. Want f 40,— als inkoopprijs van het hout, noodig voor 100 paar klompen, steunt op den houtprijs in 1919 ¹⁾, welke sindsdien zeer belangrijk is gedaald ²⁾; het Comité van Actie voor de Klompen-industrie noemt in zijn adres van November 1927 aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal dan ook f 0,25 als aandeel van het hout in den kostenden prijs van een paar klompen hier te lande. Uiteraard zullen ook in België de houtprijzen gedaald zijn, en het is mogelijk, dat ook de corresponderende frs. 500 in de Belgische rekening op prijzen van 1919, althans niet op die van het heden steunt; op zijn best zal van de gemaakte vergelijking dan kunnen worden gezegd, dat zij in een zeer belangrijk onderdeel geheel verouderd en daarom in dezen vorm niet te gebruiken is.

In de tweede plaats blijkt uit de gegeven vergelijking van kostende prijzen niet of deze betrekking hebben op het machinale of op het hand-bedrijf.

De tegenstelling: machinaal- en handbedrijf is niet alleen van beteekenis bij het vergelijken van kostende prijzen, doch ook voor de strekking van het wetsontwerp in zijn geheel. In het feit, dat er blijkens de Memorie van Toelichting in 1919: 57, en in 1927: 56 machinale bedrijven bestonden, ligt reeds een aanwijzing, dat de bedrijfstang daarvan niet beangstigend is; in het antwoord van 9 Juni 1927 van den Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid aan den heer Fleskens vindt deze indruk uitdrukkelijk bevestiging, al werd ook daarbij reeds opgemerkt, dat het machinale bedrijf het handbedrijf sterke mededinging aandoet. Tot eenzelfde conclusie leidt de Statistiek van Ondernemingen van de Rijkverzekeringsbank over 1925 en 1926 ³⁾, waaruit valt af te leiden:

¹⁾ De Statistiek van Voortbrenging en Verbruik der Klompenindustrie in 1919 geeft als aantal van de voortgebrachte paren klompen 8.982.894 en als gezamenlijk bedrag van het verbruikte hout f 3.892.339, of f 43,33 per 100 paar. De heer Deckers noemde in de Vergadering van de Tweede Kamer van 25 November 1919 een bedrag van f 40,— per 100 paar.

²⁾ De gemiddelde prijs van het uitgevoerde populieren rondhout bijv., de belangrijkste grondstof voor de klompenindustrie, uitgedrukt in gulden per 1000 KG., beliep:

1919	..... f 104,71	1924	..... f 20,90
1920	..... „ 59,03	1925	..... „ 22,50
1921	..... „ 56,40	1926	..... „ 19,77
1922	..... „ 18,78	1927	..... „ 20,40
1923	..... „ 21,82		

³⁾ Statistiek der ondernemingen van de R.V.B.: Klompenmakersbedrijf:

dat het aantal klompenmakersbedrijven met krachtwerktuigen gelijk bleef, bij gelijktijdigen achteruitgang van het aantal handwerksbedrijven;

dat het aantal type-werklieden in het machinale bedrijf steeg, doch in het handwerksbedrijf daalde, hetgeen wijst op een groei van het eerste ten koste van het tweede, daar het aantal type-werklieden niet het aantal van hen, die aan het bedrijf waren verbonden, ongeacht hun meer of mindere werkloosheid, weergeeft, maar het aantal uren gedurende hetwelk er inderdaad in de bedrijven is gewerkt;

dat als gevolg van deze toegenomen werkgelegenheid in de klompenmakerijen met krachtwerktuigen, het *uitbetaalde* loon in dat deel van het bedrijf steeg, terwijl er in het handwerksbedrijf, door verminderde werkgelegenheid, ook minder loon werd uitbetaald.

Dit alles wijst niet op het bestaan van een ongebreidelde concurrentie van het buitenland onder buitengewoon ongunstige omstandigheden, doch op een verdringen van het handwerk door het machinale bedrijf, zooals zich ook in tal van andere bedrijven heeft voorgedaan.

Indien het nu de bedoeling van het wetsontwerp zou zijn, in het bijzonder het handbedrijf te beschermen — het wordt nergens met zooveel woorden gezegd, maar hier, en daar komt men onder dien indruk — dan behoeft het geen nader betoog, dat de voorgestelde maatregel zijn doel volkomen zal missen, niet alleen, omdat ook door de *Nederlandsche* machinale industrie aan het handbedrijf „ongebreidelde” concurrentie wordt aangedaan, maar ook, omdat aan dezen normalen ontwikkelingsgang een rem niet aangelegd worden kan. En voor zoover men al erin zou slagen die ontwikkeling tijdelijk, zool niet te remmen, dan toch te vertragen, dan zal dit niet anders kunnen geschieden dan ten koste van een achterstand bij het buitenland, welke te eeniger tijd onvermijdelijk zal blijken niet meer te kunnen worden ingehaald.

* * *

Ook het adres van de Rotterdamsche Kamer van Koophandel wijst er op, dat het machinale bedrijf niet ernstig onder de Belgische concurrentie schijnt te lijden en de laatste jaren eerder een toe- dan een afnemering vertoont. Op grond van de cijfers, die hieronder volgen en welke door het adres aan de publicaties van het Centraal Bureau voor de Statistiek zijn ontleend, komt zij tot de conclusie, dat sinds het jaar 1924, waarin de sedert den oorlog toegenomen invoer zijn hoogtepunt bereikte, een sprongsgewijze teruggang is begonnen, terwijl in het bijzonder met betrekking tot het laatste jaar valt op te merken, dat ondanks den achteruitgang van den invoer, de waarde daarvan gestegen is, wat als een gunstige omstandigheid moet worden aangemerkt, omdat het op een prijsstijging wijst, die de buitenlandsche mededinging minder gemakkelijk maakt.

Belgische concurrentie, voor de klompenindustrie sedertdien niet bezwaarlijker is geworden. Daarbij wijst het adres er op, dat de Tweede Kamer in 1924 in de buitenlandsche concurrentie geen aanleiding heeft kunnen vinden om de klompenindustrie met een invoerrecht te beschermen, zoodat, nu de buitenlandsche concurrentie niet blijkt te zijn toegenomen, daarin ook geen reden gelegen kan zijn om tegenover het aanhangende wetsvoorstel een andere houding aan te nemen dan tegenover het amendement-Flesskens van 1924, dat met 46 tegen 22 stemmen werd verworpen.

* * *

Het Voorloopig Verslag over het wetsvoorstel inzake het invoerrecht op klompen is de vorige week verschenen. Daaruit blijkt, dat vele leden gezien de verwerping van het aardewerkwetje zich over de indiening van een dergelijk voorstel verbaasden en de kans op aanneming nog kleiner achtten dan van het ceramiek-ontwerp. Andere leden vonden de protectie van de klompenindustrie zeer bedenkelijk, omdat de klomp een verbruiksgoed is en zij het daarom onverdedigbaar achtten om, wat de hoogte van het invoerrecht betreft, zij het ook tijdelijk, de klompen in dezelfde tariefklasse als auto's en brandkasten te plaatsen.

Verscheidene leden opperden twijfel of door aanneming van het wetsvoorstel de moeilijkheden in de klompenindustrie opgeheven zouden worden en meenden, dat de moeilijkheden niet bij de buitenlandsche concurrentie, maar bij het verminderde verbruik liggen.

Ook waren er leden, die tegen het wetsvoorstel overwegende bezwaren hadden, maar een regeeringssteun aanbevolen.

Verscheidene andere leden juichten het genomen initiatief toe en enkelen betreurden het, dat de regering zelf geen voorstellen heeft gedaan. De nadruk werd zeer gelegd op de lagere productiekosten van de Belgische industrie, waarmede onze bedrijven niet kunnen concurreren. Bevordering van het gebruik van Nederlandsche klompen, waarvan de meeste soorten solider en duurzamer zijn dan de ingevoerde klompen, is aan te bevelen, vooral ook omdat een geringe prijsverhoging ruimschoots wordt goedge maakt door de grootere duurzaamheid van den Nederlandschen klomp boven den Belgischen.

Wat het uitvoerverbod op hout betreft, waren verscheidene leden van meening, dat de regelingen van Genève ter zake van de afschaffing van in- en

	Totale invoer		Waarvan uit									
	Gewicht in K.G.	Waarde in Gld.	België		Duitsland		Frankrijk		Polen	Danzig	Tsj.-Slowakije	
			Gewicht in K.G.	Waarde in Gld.	Gewicht in K.G.	Waarde in Gld.	Gewicht in K.G.	Waarde in Gld.	Gewicht in K.G.	Waarde in Gld.	Gewicht in K.G.	Waarde in Gld.
1924....	4.042.000	2.059.000	4.014.000	2.041.000	19.000	13.000	—	—	—	—	—	—
1925....	3.440.400	1.896.871	3.403.372	1.874.344	33.748	20.524	3.280	2.003	—	—	—	—
1926....	3.911.321	1.872.979	3.854.465	1.842.077	25.237	16.099	9.142	4.928	14.120	6.500	8.357	3.375
1927....	3.805.000	1.954.000	3.734.000	1.917.000	—	—	—	—	46.000	23.000	—	—

Vastgesteld kan worden dat de invoer sinds de vaststelling van de tariefwet in 1924 niet is toegenomen, en zolang het tegendeel niet is bewezen mag op grond daarvan aangenomen worden, dat de buitenlandsche concurrentie, en in het bijzonder dan de

uitvoerverboden zich tegen een uitvoerverbod verzetten en de regering daartoe wel niet zou willen medewerken, hoewel de klompenverbruikers door een uitvoerregeling of een uitvoerverbod geholpen zouden kunnen worden.

Omschrijving	met kracht- zonder kracht- werktuigen werktuigen			
	1925	1926	1925	1926
Enkelvoudige ondern. aantal	65	64	1.316	1.258
Samengestelde „ „	11	12	73	77
Enkelvoudige „ „ Type-werkl.	227	265	1.327	1.290
Samengestelde „ „	128	137	143	150
Enkelv. ondern. loonbedr. (× f 1000)	174	211	856	823
Samengest. „ „	104	110	91	95

Enkelvoudige onderneming: met één in het z.g.n. „Classificatiebesluit” genoemd bedrijf.

Samengestelde onderneming: met meer dan één bedrijf.
Type werkmán: som van 300 arbeidsdagen.

MAANDCIJFERS.

POSTERIJEN, TELEGRAFIE EN TELEFONIE.

	Opbrengst	
	Februari 1923	Februari 1927
Posterijen.....	f 3.555.334,—	f 3.565.178,—
Telegrafie.....	„ 549.523,—	„ 526.610,—
Telefonie.....	„ 1.215.930,—	„ 1.143.306,—

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	{ Disc. Wissels. 4 1/2 13 Oct. '27	{ Zwits. Nat. Bk. 3 1/2 22 Oct. '25
	{ Bel. Binn. Eff. 5 1/2 13 Oct. '27	{ N.Bk.v.Denem. 5 23 Juni '27
	{ Vrsch. in R.C. 6 1/2 13 Oct. '27	{ Zweedsche Rbk 3 1/2 31 Dec. '27
Java'sche Bank	... 4 1/4 Juli '26	Bank v. Noorw. 5 1/2 26 Mrt. '28
Bank van Engeland	4 1/2 21 Apr. '27	Bk. v. Tsjecho-slowakije .. 5 8 Mrt. '27
Duitsche Rijksbank	7 5 Oct. '27	N.Bk.v.O'rijk. 6 27 Jan. '28
Bank v. Frankrijk	3 1/2 19 Jan. '28	N.Bk. v. Hong. 6 26 Aug. '26
Belgische Nat. Bnk.	4 1/2 16 Nov. '27	Bank v. Italië. 6 31 Mrt. '28
Fed. Res. Bank N.Y.	4 2 Feb. '28	Bank v. Italië. 6 31 Mrt. '28
Bank van Spanje	5 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 5 1/2 9 Jan. '28

OPEN MARKT.

	1928				1927	1926	1914
	21 April	16/21 April	9/14 April	2/5 April			
Amsterdam Partic. disc.	4 1/8-3/16	4 1/8-3/16	4-1/4	3 1/2-1/2	2 1/2-1/2	2 1/2-1/2	3 1/8-3/16
Prolong.	3 3/4-4	3 3/4-4 1/4	3 3/4-4	3 3/4-4	3 1/2-4	2 1/4-3	2 1/4-3/4
London Daggeld	2 1/2-3 1/2	2 3/4-4 1/2	4-1/16	3-4 1/2	2 1/2-4	3 1/2-3/4	1 3/4-2
Partic. disc.	4 1/16	4-1/16	3 1/4-4 3/4	4-1/16	3 1/16-4 1/8	4 1/4-3/8	2 1/4-3/4
Berlijn Daggeld	4 1/2-7	3 1/2-7	5-8 1/2	7-9 1/2	4-7	3-5	-
Partic. disc.	6 3/4	6 1/2-3/4	6 1/2-3/4	6 3/4	4 5/8	4 3/4	-
30-55 d...	6 3/4	6 1/2-3/4	6 1/2-3/4	6 3/4	4 1/2-5/8	4 3/4	2 1/8-1/2
56-90 d...	6 3/4	6 1/2-3/4	6 1/2-3/4	6 3/4	4 1/2-5/8	4 3/4	2 1/8-1/2
Waren-wchsel.	7	6 3/4-7	6 3/4-7	6 7/8-7 1/4	4 3/4-7/8	5 1/2-3/4	-
New York ¹⁾ Call money	4 1/2-3/4	4 1/2-5 1/4	4 1/2-6 1/4	5-3/4	4-1/4	3-4 1/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	4	4	3 7/8-4	3 7/8	3 3/4	3 1/4	-

¹⁾ Call money-koers van 20 April en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York ²⁾	Londen ³⁾	Berlijn ³⁾	Parijs ³⁾	Brussel ³⁾	Batavia ¹⁾
17 Apr. 1928	2.47 7/8	12.10 7/8	59.29	9.76 1/2	34.64	100
18 " 1928	2.47 1/8	12.10 7/8	59.26	9.76 1/8	34.62 1/2	100
19 " 1928	2.47 15/16	12.10 3/8	59.28 1/2	9.76 1/2	34.62 1/2	100
20 " 1928	2.48 1/8	12.11 1/8	59.34	9.76 3/4	34.64 1/2	100
21 " 1928	-	12.11 1/8	59.32	9.76 3/4	34.63 1/2	100
23 " 1928	2.48 1/16	12.11 5/8	59.32 1/2	9.76 3/4	34.65	100
Laagsted.w. ¹⁾	2.47 3/4	12.10	59.23	9.74	34.61	99 3/4
Hoogste d.w. ¹⁾	2.48 3/4	12.11 1/8	59.35	9.78	34.68	100 3/4
16 Apr. 1928	2.47 15/16	12.10 7/8	59.31	9.76 3/4	34.65	100
9 " 1928	-	-	-	-	-	-
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10 3/4	59.26	48.-	34.59	100

Data	Zwitserland ¹⁾	Weenen ²⁾	Praag ¹⁾	Boekarest ¹⁾	Milaan ²⁾	Madrid ²⁾
17 Apr. 1928	47.78 1/2	34.90	7.35	1.55	13.08 1/2	41.64
18 " 1928	47.78 1/2	34.90	7.35	1.55	13.08 1/2	41.62
19 " 1928	47.81	34.91	7.35	1.55	13.08	41.65
20 " 1928	47.83	34.95	7.35	1.55	13.08 1/2	41.61
21 " 1928	47.83	34.95	7.35	1.55	-	-
23 " 1928	47.82 1/2	34.95	7.35	1.55	13.08	41.61 1/2
Laagsted.w. ¹⁾	47.75	34.85	7.33	1.50	13.05	41.50
Hoogste d.w. ¹⁾	47.85	35.-	7.38	1.57 1/2	13.12 1/2	41.72 1/2
16 Apr. 1928	47.80	34.90	7.35	1.56	13.08 1/2	41.71
9 " 1928	-	-	-	-	-	-
Muntpariteit	48.-	35.-	48.-	48.-	48.-	48.-

Data	Stockholm ¹⁾	Kopen- hagen ²⁾	Oslo ³⁾	Hel- sing- fors ¹⁾	Buenos- Aires ¹⁾	Mon- teal ¹⁾
17 Apr. 1928	66.60	66.50	66.35	6.25	106	2.48
18 " 1928	66.57 1/2	66.50	66.35	6.25	106	2.47 1/8
19 " 1928	66.60	66.52 1/2	66.37 1/2	6.24 1/2	106	2.48
20 " 1928	66.62 1/2	66.57 1/2	66.37 1/2	6.24 1/2	106	2.48
21 " 1928	66.60	66.55	66.37 1/2	6.25	106	2.48
23 " 1928	66.60	66.55	66.37 1/2	6.25	106	2.48
Laagsted.w. ¹⁾	66.50	66.40	66.30	6.23	105 3/4	2.47 3/8
Hoogste d.w. ¹⁾	66.70	66.60	66.45	6.28	106 1/4	2.48 1/4
16 Apr. 1928	66.60	66.52 1/2	66.32 1/2	6.24 1/2	106	2.48
9 " 1928	-	-	-	-	-	-
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	105 3/8	2.48 3/4

¹⁾ Notering te Amsterdam. ²⁾ Notering te Rotterdam.

³⁾ Particuliere opgave.

⁴⁾ Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/2 en 7.21 1/2.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
17 April 1928	4,88 3/8	3,93 3/4	23,92 1/4	40,34 1/2
18 " 1928	4,88 3/8	3,93 3/4	23,91	40,35
19 " 1928	4,88 1/4	3,93 3/4	23,91 1/2	40,34
20 " 1928	4,88 1/4	3,93 3/8	23,91 1/2	40,32
21 " 1928	4,88 1/4	3,93 3/8	23,91 1/2	40,31 1/2
23 " 1928	4,88 3/16	3,93 3/8	23,91 1/4	40,31 1/2
25 April 1927	4,85 11/16	3,91 5/8	23,70	40,00
Muntpariteit	4,8667	19,30	23,81 1/4	40 3/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Londen	Noteerings- eenheden	7 Apr. 1928	14 Apr. 1928	16/21 April Laagste/Hoogste	1928	21 Apr. 1928
Alexandrië	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 1/16	97 1/16	97 1/2
Athene	Dr. p. £	369	373 1/2	370	374	372 1/2
Bangkok	Sh. p. tical	1,10 1/2	1,10 5/8	1,10 5/8	1,10 5/8	1,10 5/8
Budapest	Pen. p. £	27.95 1/2	27.95 1/2	27.94	27.99	27.96 1/2
B. Aires ¹⁾	d. p. \$	47 1/8 1/4	47 1/8 1/8	47 1/8 1/2	47 1/8 1/2	47 1/8 1/8
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6	1/6	1/6	1/6 1/32	1/6
Constantin	Piast. p. £	962 1/2	952 1/2	945	960	955
Hongkong	Sh. p. \$	2,03 1/8	2,03 1/8	2,01 1/8	2,01 1/8	2,03 1/8
Kobe	Sh. p. yen	1,11 3/4	1,11 3/4	1,11 7/8	1,11 7/8	1,11 3/4
Lissabon ¹⁾	d. per Esc.	2 1/8	2 1/8	2 1/8	2 1/8	2 1/8
Mexico	d. per \$	24	24	23 3/4	24 1/4	24
Montevideo ¹⁾	d. per \$	51	51	50 3/4	51 1/4	51
Montreal ¹⁾	\$ per £	4.87 5/8	4.88 1/8	4.88	4.88 1/8	4.88 1/8
R.d. Janeiro ¹⁾	d. per Mil.	5 5/8	5 5/8	5 5/8	5 5/8	5 5/8
Shanghai	Sh. p. tael	2,71 1/8	2,71 1/8	2,69 3/4	2,70 1/8	2,71 1/8
Singapore	id. p. \$	2,31 1/10	2,32 1/32	2,32 1/32	2,32 1/32	2,32 1/32
Valparaiso ¹⁾	\$ p. £	39.37	39.41	39.41	39.62	39.50
Warschau	Zl. p. £	43.50	43.51	43.47	43.55	43.51

¹⁾ Telegrafisch transfert. ²⁾ 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS³⁾

	Londen ¹⁾	N.York ²⁾	Londen
16 Apr. 1928..	26 1/4	57 1/4	84/11 1/2
17 " 1928..	26 1/4	57 3/8	84/10 1/2
18 " 1928..	26 3/8	57 1/2	84/10 1/2
19 " 1928..	26 7/16	57 1/2	84/11 1/4
20 " 1928..	26 5/16	57 3/8	84/11 1/4
21 " 1928..	26 3/8	57 3/8	84/11 1/4
23 Apr. 1927..	26	56 1/4	84/11 1/2
20 Juli 1914..	24 1/16	59	84/11

¹⁾ in pence p. oz. stand. ²⁾ Foreign silver in \$c. p. oz. fine. ³⁾ in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen.	7 April 1928	14 April 1928
Saldo bij de Nederlandsche Bank...	-	-
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	f 3.459.255,93	f 241.259,21
Voorschot op ultimo Febr. 1928 aan de gem. op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting.....	" 38.501.447,13	" 40.135.422,99
Voorschotten aan Suriname.....	" 11.685.500,54	" 11.572.187,06
Voorschotten aan Curaçao.....	-	-
Kaavord. weg. credietverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand van Staatsschuldbrieven.....	" 137.679.614,31	" 138.162.025,70
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen.....	" 17.547.633,58	" 18.391.074,94
Vordering op het Staatsbedrijf der P., T. en T. ³⁾	-	-
Id. op andere Staatsbedrijven ³⁾	" 5.215.348,03	" 4.915.348,03

Verplichtingen.

	7 April 1928	14 April 1928
Voorschot door de Nederl. Bank....	f 13.945.508,37	f 8.359.754,36
Schatkistbiljetten in omloop ¹⁾	" 103.526.000,-	" 103.526.000,-
Schatkistpromessen in omloop.....	" 20.660.000,-	" 17.640.000,-
Waarvan direct bij de Ned. Bank..	" 5.000.000,-	" 2.000.000,-
Zilverbons in omloop.....	" 11.975.090,50	" 11.611.682,-
Schuld a. d. Bank v. Ned. Gemeenten ²⁾ .	-	-
Id. aan Ned.-Indië.....	" 21.876.758,68	" 26.270.521,65
Id. aan Curaçao.....	" 189.442,95	" 189.442,95
Id. a. h. Alg. Burg. Pensioenfond ³⁾	" 3.797.838,84	" 844.760,74
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. ³⁾	" 52.726.457,-	" 43.736.114,68
Id. aan andere Staatsbedrijven ³⁾	" 1.315.000,-	" 1.315.000,-
Id. aan diverse instellingen ³⁾	" 51.821.440,39	" 21.814.460,45

¹⁾ Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929.

²⁾ In regk.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	14 April 1928	21 April 1928
Vorderingen:		
Saldo bij 's Rijks kas.....	f 26.271.000,-	f 23.155.000,-
Saldo bij de Javasche Bank.....	" 9.908.000,-	" 9.748.000,-
Verplichtingen:		
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-Indië	-	-
Voorschot Javasche Bank aan N.-Indië	-	-
Schatkistpromessen in omloop.....	" 150.000,-	" 150.000,-
Muntbiljetten in omloop.....	" 33.668.000,-	" 33.522.000,-
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds..	" 976.000,-	" 976.000,-
Idem aan de Ned.-Ind. Postpaarbank.	" 837.000,-	" 876.000,-

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 23 April 1928.

		Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f Bijbnk. " Ag. sch. "	36.983.727,43 1.466.404,89 11.143.910,22	f	49.594.042,54
Papier o. h. Buitent. in disconto.				—
Idem eigen portef. Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	f	189.500.605,—		189.500.605,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f Bijbnk. " Ag. sch. "	36.870.582,42 5.701.599,13 62.929.538,19	f	105.501.719,74
Op Effecten.	f	101.963.019,74		
Op Goederen en Spec.		3.538.700,—		105.501.719,74
Voorschotten a. h. Rijk				8.326.636,84
Munt en Muntmateriaal				
Munt, Goud	f	67.701.135,—		
Muntmat., Goud		367.468.818,36		
	f	435.169.953,36		
Munt, Zilver, enz.		26.290.764,57		
Muntmat., Zilver		—		461.460.717,93.
Belegging $\frac{1}{8}$ kapitaal, reserves en pensioenfond.		23.664.426,96		
Gebouwen en Meub. der Bank		5.000.000,—		
Diverse rekeningen		37.143.195,65		
	f	880.191.344,66		
		Passiva.		
Kapitaal	f	20.000.000,—		
Reservefond.		7.027.840,39		
Bijzondere reserve		8.000.000,—		
Pensioenfond.		5.107.917,05		
Bankbiljetten in omloop		783.360.355,—		
Bankassignatiën in omloop		443.255,96		
Rek.-Cour. f Het Rijk saldo's: Anderen	f	38.299.845,77		38.299.845,77
Diverse rekeningen		17.952.130,49		
	f	880.191.344,66		

Beschikbaar metaalsaldo ..... f 296.593.334,98
 Op de basis van $\frac{1}{8}$ metaaldekking .... " 164.420.691,75
 Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. " 1.482.966.670,—
 Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
23 April '28	67.701	367.469	783.360	38.743	296.593	56
16 " '28	67.701	367.469	793.704	37.702	294.225	55
10 " '28	67.705	367.472	807.087	42.631	290.311	54
2 " '28	67.707	367.472	823.324	44.501	287.274	53
26 Mrt. '28	67.720	367.472	768.643	47.831	298.152	57
19 " '28	67.718	367.464	769.798	49.217	297.463	56
25 April '27	59.272	359.739	791.119	39.176	279.917	54
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitent.	Diverse rekeningen ²⁾
16 " 1928	53.693	—	111.521	181.948	42.989
10 " 1928	61.413	5.000	126.222	181.635	38.680
2 " 1928	57.424	—	147.804	181.635	37.426
26 Mrt. 1928	51.696	—	111.987	181.431	33.740
19 " 1928	53.427	—	115.960	181.313	31.800
25 April 1927	86.770	—	133.471	134.237	54.540
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

¹⁾ Op de basis van $\frac{1}{8}$ metaaldekking. ²⁾ Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹⁾
24 Maart 1928..	1.100	1.408	548	826	395
17 " 1928..	1.100	1.443	566	827	466
10 " 1928..	1.100	1.489	580	826	442
3 " 1928..	1.100	1.542	606	825	454
25 Febr. 1928..	1.106	1.407	577	832	438
26 Maart 1927..	1.041	1.378	655	953	519
5 Juli 1914...	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der-activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
21 Apr. 1928	192.500	—	304.800	45.800	122.380
14 " 1928	192.000	—	311.200	38.800	122.000
7 " 1928	192.900	—	311.300	46.000	121.440
24 Mrt. 1928	173.245	18.647	308.589	44.055	121.747
17 " 1928	173.597	18.715	312.349	40.508	121.923
10 " 1928	173.447	19.398	312.645	40.523	122.627
3 " 1928	173.468	18.619	309.302	42.859	122.064
23 Apr. 1927	185.428	30.263	306.850	48.455	145.507
24 Apr. 1926	200.166	38.730	333.840	48.201	163.004
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaal.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
21 Apr. 1928	—	121.800	—	***	55
14 " 1928	—	126.200	—	***	55
7 " 1928	—	130.000	—	***	54
24 Mrt. 1928	12.895	25.224	74.758	54.297	54
17 " 1928	12.903	27.366	78.970	48.806	54
10 " 1928	12.778	26.904	81.754	45.234	55
3 " 1928	12.659	27.450	85.062	41.045	55
23 Apr. 1927	13.932	20.411	61.404	50.351	61
24 Apr. 1926	9.774	21.089	42.513	75.104	63
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis $\frac{1}{8}$ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
18 April 1928	158.619	134.659	294.862	56.250	245.566
11 " 1928	157.703	135.560	298.174	56.250	248.549
5 " 1928	157.245	136.605	296.217	56.250	246.533
28 Mrt. 1928	158.130	135.409	289.508	56.250	240.241
21 " 1928	157.653	134.392	290.299	56.250	240.522
14 " 1928	157.853	134.402	290.537	56.250	240.759
20 April 1927	153.848	137.038	298.678	56.250	248.968
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
18 April '28	31.720	60.190	17.504	100.435	43.710	37
11 " '28	33.110	62.689	17.780	102.220	41.893	34 $\frac{1}{8}$
5 " '28	34.790	57.351	25.998	88.883	40.390	35 $\frac{1}{8}$
28 Mrt. '28	30.824	56.878	13.655	98.248	42.471	37 $\frac{1}{8}$
21 " '28	32.879	58.130	14.141	101.574	43.012	38
14 " '28	31.507	56.982	9.770	103.632	43.200	38 $\frac{1}{2}$
20 April '27	37.956	68.779	15.244	110.338	35.560	29 $\frac{1}{8}$
22 Juli '14	11.005	33.633	13.736	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarvan in het buitent. ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitent.	Wissels	Waarv. op het buitent.	Beleeningen
19 Apr. '28	5.543	1.864	343	58	1.680	12	1.761
12 " '28	5.544	1.864	343	58	1.588	14	1.796
5 " '28	5.544	1.864	343	60	2.610	13	1.726
29 Mrt. '28	5.544	1.864	343	57	2.345	11	1.711
22 " '28	5.544	1.864	343	59	1.449	12	1.747
21 Apr. '27	5.547	1.864	342	60	2.170	9	1.743
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769

Data	Buit.gew. voorsch. a/d. Staat	Schat-kistbil-jetten ²⁾	Diver-sen ³⁾	Circulatie	Rekg. Courant Parti-culieren	Staat
19 Apr. '28	23.400	5.930	27.500	59.514	8.571	170
12 " '28	23.800	5.930	27.150	60.027	7.998	101
5 " '28	24.200	5.930	26.756	60.293	7.952	22
29 Mrt. '28	23.150	5.930	26.001	58.580	8.387	5
22 " '28	23.100	5.930	26.087	58.556	7.704	10
21 Apr. '27	29.300	5.675	11.284	52.550	4.844	15
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401

¹⁾ Waarvan beschikbaar 463 miljoen. ²⁾ In disconto genomen wegens voorsch. v. d. Staat aan buitent. regeeringen. ³⁾ Sluitpost activa.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 23 April 1928.

Als algemeene karakteristiek van de internationale fondsenmarkten in de achter ons liggende berichtsweek kan worden genoemd de tamelijk levendige handel in den aanvang van de week en de afnemende van de omzetten daarna. Alleen de beurs te Berlijn heeft een uitzondering gevormd. Daar ter plaatse was de handel ook in het begin stil en viel eerder een neiging tot dalen op te merken, welke tegen het einde van de berichtsperiode nog sterker werd geaccentueerd. De voornaamste reden moet worden gevonden in het ontbreken van buitenlandsche kooporders, welke tevoren een krachtige stimulans hadden verschaft. De aandacht werd thans meer gevestigd op obligaties, welke een vrij hoog rendement afwerpen, terwijl van de aandelensoorten alleen die uit de markt werden genomen, welke van groote internationale bekendheid zijn.

Te Londen is de handel tamelijk levendig geweest, doch ook hier heeft zich hetzelfde verschijnsel van afnemende van de omzetten voorgedaan. De gilt-edged markt was bijzonder vast, voornamelijk voor 4 pCt. Funding obligaties, in verband met het feit, dat dit fonds ter beurze van New York zal worden genoteerd. Overigens heeft men ten slotte de voorkeur gegeven aan een afwachtende houding, in verband met de onzekerheid, welke ten aanzien van de nieuwe begroeting bestond.

Te Parijs is de omvang van den handel ook eenigszins ingekrompen, doch hier moet de reden worden gevonden in de nadering van de algemeene verkiezingen. Niettemin was de ondergrond vast; het buitenland vooral schijnt de overtuiging te zijn toegedaan, dat de tegenwoordige regeering ook na de verkiezingen aan het bewind zal blijven en dat in verband hiermede een spoedige stabilisatie van het Franche betaalmiddel tegemoet kan worden gezien.

Te New York heeft de verhooging van den discontovoet door de federal reservebanks te Chicago, Boston en St. Louis voorloopig geen krachtigen indruk op de fondsenmarkt gemaakt. Hierbij kwam, dat de beurs Zaterdag j.l. gesloten was. Inmiddels schijnen de financieele autoriteiten tot de discontoverhoging te zijn overgegaan om de speculatie te breidelen, gezien ook het feit, dat tegelijkertijd regeeringsobligaties door de federal reservebanks zijn verkocht, teneinde de bankbiljettencirculatie te doen inkrimpen. In de achter ons liggende berichtsweek bedroegen deze verkoopen \$ 38 miljoen. De vraag naar handelscrediet is tegelijkertijd toegenomen, o.a. in verband met het feit, dat de staal-, automobielen- e.a. fabrieken op volle capaciteit werken.

Ten onzent heeft de markt een vrij verdeeld verloop gehad, zoodat van een bepaalde tendens niet kon worden gesproken. De *beleggingsafdeeling* was niet sterk bewogen, ondanks het feit, dat de geldmarkt een lichte stijfheid heeft aangetoond. Sommige buitenlandsche soorten zijn zelfs opgewekt geweest. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 105½; 105¼; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 101, 100¾, 100¹⁵/₁₆; 4½ pCt. Ned.-Indië 1926: 98½, 98¼, 98¹⁵/₁₆; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 86½, 87½, 88, 86¾; 8 pCt. Sao Paulo 1921: 107¼, 107¹⁵/₁₆, 107¾.

Het sterkst heeft de afdeeling voor *industriële aandelen* de aandacht getrokken. Voor aandelen Philips bestond bijzonder groote vraag, welke zich tot het einde van de berichtsweek ruim heeft kunnen handhaven. Van kunstzijdesoorten zijn vooral aandelen Enka en Maekubee op den voorgrond getreden. Omtrent Enka verluidde, dat ook hier contróle aankopen voor de groep Loewenstein werden uitgevoerd; een krachtige stijging is hiervan het gevolg geweest. Aandelen Hollandsche Kunstzijde Industrie en Internationale Viscose Compagnie werden in minder ruime mate verhandeld, hoewel laatstgenoemde tegen het slot ook blijk hebben gegeven van een vaste stemming. Voorts werden aandelen Jurgens en Margarine Unie, doch vooral laatstgenoemde, uit de markt genomen. Aandelen Centrale Suiker Mij. waren gevraagd in verband met het vooruitzicht op verlaging van het invoerrecht op ruwe suiker in Engeland. Van de minder ruim verhandelde soorten waren aandelen Amsterdamsche Superfosfaat en Ver. Chemische Industrie opgewekt. Amsterdamsche Superfosfaatfabriek: 87, 86¾, 89, 91½; Centrale Suiker Mij.: 91½, 90¼, 94¼, 97¾, 94½; Hollandia Melkproducten: 83, 87, 91¾; Hollandsche Kunstzijde Industrie: 199¾, 203¾, 201, 196, 199¾; Jurgens: 291½, 294¾, 294; Maekubee: 179½, 185¾, 192½, 194; Ned. Kunstzijdefabriek: 480, 501, 523, 532; Philips Gloeilampenfabr.: 649, 640¼, 654, 667, 691½, 707½; Zweedsche Lucifer Mij.: 369¼, 366, 371¼, 369, 362.

De *petroleumafdeeling* is levendiger geweest, dan in de laatste weken in den regel viel op te merken. Het bericht, dat de Standard Oil groepen met de Russische regeering een contract tot uitsluitende levering van Russische olie

hadden afgesloten, heeft geen deprimeerende invloed uitgeoefend. Integendeel heeft men uit de begeleidende mededeeling, dat tegelijkertijd een fonds zou worden gevormd, waaruit schadeloosstellingen aan de voormalige eigenaars van Russische petroleumbronnen betaald zouden worden, de conclusie getrokken, dat de regeling gunstig voor de Koninklijke zou kunnen zijn. Dordtsche Petr. Ind. Mij.: 321, 320, 323¼, 325; Kon. Petr. Mij.: 345¾, 344¾, 350¾, 354¼; Perlak Petroleum: 74¼, 72¾, 70¼, 73½; Peudawa: 23½, 24¾, 25½; Marland Oil: 44²³/₃₂, 43, 41¹⁵/₁₆, 42⁵/₁₆.

De *rubbermarkt* was ongeanimeerd. Wel is op sommige dagen een herstel ingetreden, doch per saldo waren de koersen over het algemeen lager. Vooral aandeelen Amsterdam Rubber zijn tegen het slot vrij sterk gedaald, in verband met geruchten, volgens welke de maatschappij zou overgaan tot declaratie van een klein dividend en tot uitgifte van een obligatieleening. Amsterdam Rubber: 219½, 214¼, 222, 216¾, 219½; Deli Batavia: 154¼, 149, 147½, 155¾, 147¼, 149¼; Hessa Rubber: 297, 271, 285, 271, 280½; Indische Rubber: 252¼, 241, 243, 236¼, 240; Kali Telepak: 245, 239, 243, 236, 241; Kendeng Lemboe: 296½, 271½, 288, 283, 286; Java Caoutchouc: 151, 141½, 151, 145¾, 150; Majangland: 301, 295, 306, 310; Ned. Ind. Rubber en Koffie: 265, 252, 256½, 265½, 270; Oost Java Rubber: 270, 261½, 275, 259, 260; R'dam Tapanoeli: 108, 106, 111¼, 109, 110¾; Serbadjadi: 186½, 180, 183½, 183½, 187¼; Sumatra Caoutchouc: 163, 159, 170¼, 169; Sumatra Rubber: 194, 181, 195, 193¼, 198; Ver. Ind. Cultuurond.: 119, 117, 123½, 117½, 122¾; Intercontin. Rubber: 12¼, 13¹/₁₆, 12¹¹/₁₆.

Tabaksaandelen daarentegen hebben blijk gegeven van een vaste stemming. In het bijzonder hebben aandelen Deli Batavia een herstel van eenige beteekenis kunnen boeken. Ook de Javasoorten waren opgewekt van toon. Arendsburg: 645, 636, 629, 633; Besoeki Tabak: 549, 557, 509 (ex div.), 507; Deli Batavia: 632¼, 627½, 641, 649; Deli Mij.: 447, 443, 450, 452; Ngoepit: 350, 355, 370, 385, 360, 350; Oostkust: 200¼, 192, 205½, 198, 197¾; Senambah: 488, 482¼, 492, 489, 487.

De afdeeling voor *suikeraandelen* was kalm, doch voor de minder courante soorten vast. Een uitzondering hebben aandelen Handelsvereniging „Amsterdam” gevormd. Gedurende het grootste deel van de berichtsweek is in deze aandelen de lust tot verkoop overheerschend geweest, al zijn de koersverschillen niet al te groot geworden. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 187½, 188½, 186, 187; Handelsverg. Amsterdam: 754, 742¼, 748¾, 745; Javasche Cultuur Mij.: 410, 413, 419, 422; Kalibogar: 417, 423, 425, 423; Krian: 234¼, 241¼, 245, 242¼; Maron: 282, 280, 284; Moormann: 420, 412; Ned.-Ind. Suiker Unie: 299, 302, 301; Poerwerdo: 122½, 122, 123, 124; Sindanglaet: 450, 448, 452, 454; Suiker Cultuur Mij.: 300, 298½; Tjepser: 832, 830, 826, 832; Watoetoelis Poppoh: 870, 875, 888, 885.

De *scheepvaartmarkt* heeft eveneens een rustig verloop gehad. De stemming bleef vrij gunstig; alleen op den laatste dag van de berichtsweek is hier en daar een reactie voorgekomen. Holland-Amerika Lijn: 78, 79, 80, 79; Java-China-Japan Lijn: 135, 136½, 136¾; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 92, 91, 90¾, 88½, 91, 90¾; Ned. Scheepvaart Unie: 209½, 207¼, 209½, 208; Stoomv. Mij. Nederland: 202, 200, 199¾.

De afdeeling voor *aandelen in mijnbouwondernemingen* was vast voor aandelen Boeton, hoewel de hoogste notering zich niet heeft kunnen handhaven. Daarentegen viel voor de meeste overige soorten een reactie op te merken. Alg. Exploratie Mij.: 86½, 85, 88¾; Billiton 1e Rubriek: 943, 947; Boeton Mijnbouw Mij.: 169¾, 171¼, 174¾, 170¼; Müller & Co.'s Mijnbouw Mij.: 99, 98¾, 97½, 95, 96; Redjang Lebong: 137, 133¼, 131½, 130¾; Singkep Tin Mij.: 427, 418¾, 419¾, 419.

Bankaandelen hebben slechts geringe verschillen in het licht gesteld, doch de stemming was eenigszins gedrukt. Amsterdamsche Bank: 186, 183¾, 184¼; Holl. Bank voor Zuid-Amerika: 72¼, 73, 73¼; Javasche Bank: 332, 331; Koloniale Bank: 260, 256¼, 258½, 257; Ned.-Ind. Handelsbank: 180¼, 178¼, 179, 181¼, 180; Ned. Handel Mij.: 178¾, 179½, 181¼, 182¼; R'damsche Bankvereniging: 97¾, 97½, 97¾, 97½; Twentsche Bank: 145.

De *Amerikaansche markt* was voor sommige soorten zeer levendig, o.a. voor aandelen Chicago Milwaukee, U.S. Leather, enz. Anaconda Copper: 134¼, 131¼, 134, 132; Studebaker: 66, 65, 63¾; U.S. Leather: 33¾, 32½, 35, 37¼, 38; N. S. Steel Corp.: 146, 145½, 144¾, 145; Atchison Topeca: 189¹¹/₁₆, 189⁵/₁₆; Erie: 57½, 56¾, 57; Missouri Kansas en Texas: 38, 37½, 36¾, 35½; New York Ontario & Western: 29½, 29, 28⁹/₁₆, 28¹³/₁₆; St. Louis & San Francisco: 118¾ (ex div.), 118¼, 119; Union Pacific: 192, 191, 194; Wabash Railway: 77⁷/₁₆, 76¾, 78¼, 76¹³/₁₆; Chicago Milwaukee: 34¹/₃₂, 33²¹/₃₂, 37, 36²⁵/₃₂, 38¹/₁₆.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

24 April 1928.

Tarwe: Het zwaartepunt van de tarwemarkt blijft in Noord-Amerika liggen. Na de snelle stijging van de vorige week, is men er daar evenwel niet in geslaagd de markten deze week op een nog hoger niveau te brengen. Na een daling op 17 April, gingen de prijzen de twee volgende dagen weer omhoog, om daarna wederom in te zakken, zoodat ten slotte Chicago bijna op hetzelfde niveau sluit als een week geleden, d.w.z. voor de Meilevering, Juli steeg van 153% tot 155. Terwijl de vorige week Winnipeg nauwelijks de beweging van Chicago kon volgen, vinden wij dit feit deze week nog sterker uitgesproken, daar de termijnmarkt aldaar een daling vertoont van 1 d.c. per bushel. In Argentinië hebben de markten zich weten te handhaven en sluiten ten slotte 5 à 10 centavos hoger dan een week geleden.

Het gaat voorloopig om de oogstberichten van de wintertarwe op het Noordelijk Halfrond. De berichten uit de Verenigde Staten zijn nog steeds niet zeer gunstig en dit moedigt de haussiers aan, al hebben ze te kampen met het feit, dat op het oogenblik de zichtbare voorraad van de Verenigde Staten en Canada gezamenlijk bijna 1½ miljoen tons groter is dan een jaar geleden. Wanneer men nu bedenkt, dat het nog maar 3 à 4 maanden duurt voor de nieuwe oogst beschikbaar is, dan kan niemand vrees koesteren, dat er vóór dien tijd een tekort aan tarwe zal ontstaan, vooral daar Argentinië nog geenszins uitgeput blijkt te zijn. Een officieel oogstbericht geeft de eindraming van den laatsten oogst aldaar nog iets groter aan dan de vorige officieele schatting en circa 400.000 tons groter dan de eindraming van verleden jaar. De voor export beschikbare kwantiteit wordt evenwel circa 800.000 tons kleiner geraamd dan verleden jaar op denzelfden datum. Een verklaring hiervan kan men niet uitsluitend vinden in den zooveel groter export van dit seizoen, maar zal wel verband houden met de hoeveelheid tarwe van den ouden oogst, die men schat dat bij den aanvang van het nieuwe seizoen nog aanwezig was. Toch zou een nadere explicatie van het betrekkelijk lage exportsaldo niet overbodig geweest zijn.

Ofschoon af en toe de markten in Europa aanzelden, was toch de ondertoon vast en tamelijk veel zaken kwamen, zowel in de Engelsche markt als op het Continent, tot stand. De verschepingen van de afgelopen week waren niet al te groot en als gevolg is de stoomende voorraad verminderd, zoodat die nu nogal wat minder is dan een jaar geleden. Verminderende voorraden, vooral ook van rogge in Duitschland, oefenden een stimulerenden invloed op de markt uit. Het Continent is dan ook wel moeten voortgaan met het inkoopen van tarwe, waarbij het feit dat de nieuwe oogst er niet al te gunstig voorstaat, ook zijn invloed deed gelden. Toch geven de berichten aan dat wanneer er spoedig gunstig weer intreedt, hetgeen op het oogenblik het gevolg schijnt te zijn, de meeste oogsten van wintertarwe op het Continent wel snel den achterstand zullen ingehaald hebben en het verdere verloop van de tarwemarkten hangt dan,

behalve van de berichten van de wintertarwe in de Verenigde Staten, voor een groot deel af van de berichten omtrent den uitzaai van de zomertarwe, zowel in de Staten als in Canada. In sommige streken van Noord-Amerika wordt nog te koud weer vermeld, maar in andere was het weer gunstig, zoodat goede voortgang met den uitzaai kon gemaakt worden. Volgens het officieele bericht van Canada zou niettegenstaande den grooten zichtbaren voorraad en de aanmerkelijk grotere reserves bij de Canadeesche boeren aanwezig, toch het exportsaldo kleiner zijn dan op 31 Maart van het vorige jaar. De verklaring hiervan moet men zoeken in het feit dat een groot deel van de tarwe bij de boeren aanwezig, niet geschikt zou zijn om aan de markt gebracht te worden. Wat hiervan is, zal men nog nader moeten afwachten. In ieder geval kan Canada op het oogenblik nog voortgaan op ruime schaal te exporteerden.

Rogge: De roggemarkt is ook deze week aan groote schommelingen onderhevig geweest, doch per saldo vinden wij te Chicago een kleine verhooging voor den ouden oogst, doch een daling voor de prijzen van den nieuwen oogst. Dit geldt ook voor Winnipeg. Het is begrijpelijk dat er meer draag tot verkoopen komt van de nieuwe oogstpositie van dit artikel, daar de prijzen op een tamelijk hoog niveau zijn gekomen en het op het oogenblik toch niet aan te nemen is dat men bij den aanvang van het nieuwe oogstjaar in Europa veel behoefte aan dure rogge van Noord-Amerika zal hebben. Het feit dat de Poolse grenzen voor den import van tarwe en rogge geopend werden, deed de prijzen te Berlijn voor deze beide artikelen scherp stijgen en dit heeft ook op de andere buitenlandsche markten zijn invloed doen gelden.

Maïs: Over het algemeen waren de maïsmarkten gedurende de afgelopen week vast gestemd, vooral de loco markten in Europa begonnen geleidelijk aan vaster te worden. In Antwerpen betaalt men voor loco Platamais bijna de hoogste prijzen van het seizoen. In de meeste andere markten is de vraag nog niet zoo urgent, maar de voorraden verminderen overal en in verband daarmee is er meer belangstelling voor de eerst aankomende partijen van den nieuwen oogst. Er kwamen dan ook nogal veel zaken tot stand in partijen, die juist afgeladen waren, of die zeer spoedig verscheept worden. Voor verdere termijnen zijn voortdurend de vraagprijzen van de Argentijnsche afladers te hoog in verhouding tot wat tweedehandsch verkoopers in Europa vroegen. Ook in de Rotterdamse termijnmarkt vinden wij nog steeds de latere leveringen veel lager genoteerd dan de vraagprijzen van Argentinië zouden doen vermoeden. Men kan natuurlijk ook andere soorten maïs leveren, maar deze worden nog steeds zeer schaars aangeboden. Bovendien begint er een betere vraag te komen voor de nog beschikbare partijen Zuid-Afrikaansche maïs. Er zijn hier en daar nog wel partijen Noord-Amerikaansche maïs aan de markt, doch het handelt zich toch uitsluitend om de liquidatie van reeds vroeger verscheepte partijen, aangezien Chicago bijna regelmatig steeg en dientengevolge de prijs voor nieuwe zaken van Noord-Amerika zeer veel hoger

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Mei	Maïs Mei	Haver Mei	Tarwe Mei	Maïs Mei	Lijnzaad Mei
21 Apr.'28	153½	105⅞	61⅞	11,90	7,75	15,55
14 „ '28	154	101½	58⅞	11,80	7,60	15,55
21 Apr.'27	134¾	71¾	45½	11,20	5,85	15,—
21 Apr.'26	166⅞	74⅞	42⅞	13,90	7,15	15,55
21 Apr.'25	150—	108⅞	41⅞	15,15	10,—	22,20
20 Juli '14	82	56⅞	36¾	9,40	5,38	13,70

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	23 April 1928	16 April 1928	25 April 1927
Tarwe (Hardwinter II) .. ¹	15,75	15,75	15,—
Rogge (No. 2 Western) .. ¹	15,15	15,20	13,10
Maïs (La Plata)	239,—	235,—	179,—
Gerst (No. 2 barley) ... ²	265,—	261,—	243,—
Haver (Canada 3)	15,—	14,75	12,25
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad) .. ¹	13,30	13,75	12,45
Lijnzaad (La Plata)	359,—	358,—	356,—

¹) per 100 KG. ²) per 2000 KG. ³) per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	15/21 April 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	15/21 April 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	1928	1927
Tarwe	62.722	685.483	619.796	—	20.376	23.524	705.859	643.320
Rogge	4.097	60.073	80.933	—	—	—	60.073	80.933
Boekweit	49	7.008	7.716	—	—	67	7.008	7.783
Maïs	11.928	339.003	428.586	4.031	72.046	78.377	411.049	506.963
Gerst	6.530	110.862	142.514	—	3.240	2.499	114.102	145.013
Haver	433	62.656	54.170	—	—	1.030	62.656	55.200
Lijnzaad	6.620	69.353	85.119	1.524	135.605	70.378	204.958	155.497
Lijnkoek	3.874	74.991	58.580	532	1.184	—	76.175	58.580
Tarwemeel	3.423	40.629	38.040	988	15.278	12.401	55.907	50.441
Andere meelsoorten	95	4.338	6.059	—	—	—	4.338	6.059

uitkomt dan in Europa te maken zou zijn. Het totaal der verschepingen naar Europa was deze week gelijk aan dat van een jaar geleden, dank zij grootere verschepingen van Argentinië, samengaande met betrekkelijk ruime verschepingen van Noord-Amerika en den Donau. Deze laatste verschepingen gaan nog bijna uitsluitend naar Italië. In de Noordelijke Continentale havens ontmoet men slechts zeer weinig offertés van Donaumaïs.

De laatste dagen wordt er regen gemeld in Argentinië, wat, indien die mocht voortgaan, een vertraging van de oogstbeweging ten gevolge zal moeten hebben. Het aanbod van Argentinië was dan ook minder dringend.

Gerst: De gerstmarkten waren vast gestemd, ofschoon de omzet niet groot was, aangezien men de hooge vraag; prijzen slechts zeer schoorvoetend betaalt. Een veel ruimere omzet kwam er tot stand, vooral op latere afladingen in Noord-Afrikaanse gerst, die tot veel lagere prijzen dan andere gerstsoorten wordt aangeboden, zelfs als men het kwaliteitsverschil in aanmerking neemt. Ook de Noord-Duitse markten kochten deze gerstsoort, ofschoon men daar over het algemeen ten gevolge van belangrijke faillissementen, slechts aarzelend te werk gaat.

Haver: De havermarkten waren zeer vast gestemd. Het aanbod van haver is ongewoon klein. De Oostzeelanden zijn vrijwel uitgeput en de Canadeesche markten zijn zeer vast gestemd. De afladingen van haver waren zeer gering en de stoomende voorraad is enorm geslonken. Het is dan ook geen wonder dat dit artikel, in verhouding tot andere voorartikelen, zeer hoog in prijs staat.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten bleven vrij kalm gestemd.

De termijnmarkt in Amerika opende flauw; in het midden der week trokken de prijzen wat aan om Zaterdag weer enkele punten af te brokkelen. De slotnoteeringen gaven het volgende beeld te zien:

Sp. C. 4.43; Mei 2.66; Juli 2.78; Oct. 2.93; Dec. 2.95; Mrt. 2.79.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 98.000 tons, de versmeltingen 54.000 tons tegen 74.000 tons verleden jaar en de voorraden 450.000 tons tegen 263.050.

In ruwsuiker ging slechts weinig om tot circa 2.21/32 d.c. c. & fr. New York voor prompte levering.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1928	1927	1926
	Tons	Tons	Tons
Cubaansche prod. tot 17/4 ..	3.550.000	3.860.000	3.710.740
Consumptie	25.466	40.000	50.500
Weekontv. afscheephavens ..	139.871	142.146	184.810
Totaal sedert 1/1	2.381.061	2.596.560	2.696.055
Werkende fabrieken	85	97	169
Weekexport	92.547	113.543	112.030
Totale export sedert 1/1	1.106.659	1.210.609	1.462.189
Voorraad afscheephavens ...	1.287.767	1.399.217	1.233.866
Voorraad Binnenland	1.130.108	1.222.940	964.185

De fluctuaties op de termijnmarkt in Engeland bewogen zich parallel met die te New York. De noteeringen sloten als volgt:

Mei Sh. 15/9; Aug. 16/-; Dec. 16 1/2; Maart '29 Sh. 16 3/4.

De Board of Trade statistiek over Maart wordt met de volgende cijfers bekend gemaakt:

	Mrt. '28	Mrt. '27	J./M. '28	J./M. '27
	Tons	Tons	Tons	Tons
Import Ruwsuiker	101.263	94.503	375.455	250.228
„ „ Geraffineerd ..	32.371	53.034	77.925	124.278
Totaal	133.634	147.537	453.380	374.506
Voorraad in entrepôt ..	195.200	259.050	—	—
Voorraad in raffinaderij	85.950	69.800	—	—
Voorraad Binnl. suiker	25.500	19.450	—	—
Opbr. raffinaderijen ...	76.556	63.446	233.037	164.631
Tot. binnenl. verbruik ..	120.662	124.427	352.538	343.799
Totale export	8.427	4.779	17.585	12.205
Voorraad 29 Febr. 1928	318.900	1927	338.500	
Voorraad 31 Mrt. 1928	306.650	1927	348.300	

Van de Eerstehands afdoeningen kwamen niet tot stand. De tweedehandsuikermarkt bleef eveneens stil. Voor ready en April was het slot 1/4 hooger; de overige maanden bleven ongeveer hetzelfde.

Hiër te lande was er haast geen sprake van fluctuaties in de noteeringen op de termijnmarkt. De markt bleef uiterst kalm. De slotnoteeringen zijn als volgt:

Mei 16 3/4; Aug. 17 1/4; Dec. 17 3/4. De omzet bedroeg deze week 3850 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Augustus	Londen			New York 96° Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Mei/Juni	Cuba's 96° c.i.f. Mei	
		Sh.	Sh.	Sh.	
23 Apr. '28	kristalsuiker basis 99° f 17 3/16	33/3	12/10 1/2	13/-	4,43
16 Apr. '28	„ 17 1/16	33/3	12/10 1/2	—	4,40
23 Apr. '27	„ 20 1/16	36/-	15/6	15/1 1/2	4,86
23 Apr. '26	„ 17 3/16	32/-	15/-	11/9	4,14
4 Juli '14	ruwsuiker basis 88° f 11 13/32 basis 99° f 14 13/32 1	18/-	—	—	3,26

1) Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en krist.suik. 99° is aan te nemen op f 3 p. 100 KG.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons. Manchester, d.d. 18 April 1928.

Prijzen van Amerikaansche katoen hebben zich gedurende de afgelopen week tusschen enge grenzen bewogen. Tegen het einde van de week was de stemming bepaald à la hausse, doch deze is thans weer gewijzigd en prijzen zijn momenteel weer ongeveer op het niveau van een week geleden. Ook prijzen van Egyptische katoen zijn gestegen, doch deze zijn sinds gisteren weer eenigszins gedaald. Verkoop in Liverpool zijn over het algemeen gering geweest met uitzondering van West Afrikaansche katoen tegen het einde van de week.

Prijzen van Amerikaansche garens zijn onveranderd tot een kwart penny hooger en in zaken blijft het kalm. Hier en daar rapporteeren spinners een goede week, doch dit is niet algemeen. Egyptische prijzen zijn eveneens vaster in sympathie met Amerikaansche katoen, doch het wordt lastig om nieuwe orders te krijgen. Volgens de cijfers van den „Board of Trade” voor Maart, was de uitvoer van katoenen garens minder dan in de corresponderende maanden in 1926 en 1927. Deze vermindering komt voornamelijk op rekening van Nederland, het nabije Oosten en Indië, hoewel van de Indische markten, Madras eenige verbetering bij verleden jaar toont. Zweden en Polen hebben beide meer afgenomen dan in de voorafgaande jaren, hoewel de afzet naar deze markten natuurlijk slechts een klein deel is in vergelijking met den totaal export van garens.

In de positie van de doekmarkt is geen wijziging gekomen. Prijzen zijn vast, doch over het geheel genomen is het aantal geboekte orders nog gering. Van Indië komt nog de meeste vraag; deze heeft betrekking op alle soorten goederen en koopers schijnen nog niet bereid te zijn Manchesterprijzen te betalen. Dhooties worden genoemd, doch waar hier zoo veel looms stilstaan, is er slechts weinig bemoediging voor fabrikanten om hierin opnieuw te beginnen tenzij tegen loonende prijzen, zoodat het zeer moeilijk is eenige concessie te verkrijgen. Fabrikanten toonen weinig neiging om elk bod te accepteren, daar zij tot Paschen geleidelijk hun positie hebben kunnen verbeteren en niet zoo dringend om werk verlegen zijn. Veel hangt van den loop van katoenprijzen af en van het vertrouwen van overzeesche koopers, die verdere ontwikkelingen afwachten.

Liverpoolnoteeringen Oost. koers 10 Apr. 17 Apr. 11 Apr. 18 Apr. T.T. op Br.-Indië 1/5 3/4 1/5 3/4 F.G.F. Sakellaridis 21,25 21,05 T.T. op Hongkong 2/0 1/8 2/0 1/8 G.F. No. 1 Oomra 8,00 7,95 T.T. op Shanghai 2/6 1/2 2/6 1/2

KOFFIE.

Ook in de afgelopen week kwam er noch in de stemming noch in de prijzen eenige verandering van betekenis. In Brazilië waren de kost- en vrachtprijzen voor prompte verscheping van Rio en van Santos den eenen dag iets hooger en den anderen weder iets lager en bij het afsluiten van dit bericht zijn zij ongeveer gelijk aan die van een week geleden, hoewel de aanbiedingen der verschillende afladers ditmaal iets meer uit elkander loopen dan anders gewoonlijk het geval is. Nederlandsch-Indië was met Palembang Robusta een fractie lager en met de betere ongewasschen Sumatra-soorten onveranderd à iets hooger. Robusta W.I.B. f.a.q. is voor spoedige verscheping iets lager en voor latere eër iets hooger.

De afzet was iets beter en ook van de andere Europeesche markten wordt bericht, dat de consumptie algemeen regelmatig als koper in de markt was.

Aan de termijnmarkt dobberden de noteeringen, hoofdzakelijk in navolging van New-York, met zeer kleine prijs-

verschillen op en neder, om heden te sluiten een fractie boven verleden week.

Volgens de Brazilian Review van 29 Maart is in Brazilië officieel bekend gemaakt, dat uit den loopenden oogst op dat oogenblik geen koffie ter verdere doorzending meer in de spoorwegstations in het binnenland van den Staat Sao Paulo aanwezig was. Indien deze mededeeling juist is — en daar zij officieel is, moet de juistheid worden aangenomen — kan thans de Santosoogst 1927/28 als afgelopen worden beschouwd. Ten gevolge van het beperken der aanvoeren en het terughouden van een deel van den oogst in het binnenland ter verdere doorzending naar de afscheep-haven in één of meer volgende oogstjaren, is het niet goed mogelijk de grootte der verschillende Braziliaansche oogsten tegenwoordig nauwkeurig te berekenen. Wat den loopenden Santos-oogst betreft, kan in elk geval op onderstaande wijze worden becijferd, dat hij minstens ongeveer 17.350.000 balen heeft opgebracht.

De voorraad in het binnenland van Sao Paulo en Minas Geraes was in het loopende oogstjaar het grootst op 31 Januari 1928, namelijk 13.354.000 bn. Bij het begin van het oogstjaar (op 1 Juli 1927) was hij 3.312.000 „ door aanvoeren in het binnenland uit den loopenden oogst was die voorraad dus van 1 Juli 1927 tot 31 Januari 1928 toegenomen met 10.042.000 bn. Bij vergelijking der cijfers van de aanvoeren in de afscheep-haven en van de vermindering van den binnenlandschen voorraad blijkt, dat in Februari 1928 in het binnenland nog is aangevoerd uit den loopenden oogst 611.000 „ en in Maart 1928 377.000 „

tezamen .... 11.030.000 bn.

De aanvoeren uit het binnenland naar de haven van Santos hebben bedragen vanaf 1 Juli 1927 tot 31 Maart 1928 7.895.000 „ 18.925.000 bn.

De voorraad, op 1 Juli 1927 in het binnenland aanwezig, was 3.312.000 bn. hieronder was uit den loopenden oogst, aangevoerd in Mei en in Juni 1927 1.733.000 „ 1.579.000 „

dan blijft over als in totaal aangevoerd uit den loopenden oogst 17.346.000 bn.

Wat de volgende oogsten (1928/29) betreft, zoo loopen de ramingen daarvan op het oogenblik nog zeer uiteen. Een vertegenwoordiger te New-York van het Koffie-Verdedigings-Instituut van Sao Paulo heeft namelijk in Februari gesproken van een raming van 6 miljoen balen, waartegenover van andere zijde in Sao Paulo het cijfer van 8 miljoen balen is genoemd. Particuliere berichten uit Brazilië ramen, op grond van het feit, dat een groot aantal jonge boomen thans beginnen vrucht te dragen, dien oogst op 9 miljoen balen, en het schijnt daarom voorzichtig om aan het tot nu toe vrij algemeen aangenomen cijfer van 8 à 9 miljoen balen voorloopig vast te houden. De volgende Rio-oogst, welke op 2½ à 3 miljoen balen wordt geraamd, zal volgens dezer dagen ontvangen berichten zeer vroeg zijn.

Hoewel het voor de prijzen alhier slechts een uiterst klein verschil maakt, namelijk ongeveer ¼ ct. per ½ KG., zij volledigheidshalve vermeld, dat de verschillende Stoomvaart-Maatschappijen van Brazilië op Europa besloten hebben de koffievrachten met ingang van 1 Mei a.s. te verlagen met 8/- per ton. De vracht naar Rotterdam en Amsterdam wordt dus gebracht van 70/- op 62/- per ton.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 101/6 à 104/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 105/- à 107/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 70/- à 72/-.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Mei-verscheping, 36 ct.; Benkoelen Robusta, Mei-verscheping, 38½ ct.; Mandheling Robusta, Mei-verscheping, 40 ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, Mei-verscheping, 44¼ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, Juli/Sept. verscheping, 44¼ ct., alles per ½ KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-noteringen bleven onveranderd 63 ct. per ½ KG. voor Superior Santos en 47 ct. voor Robusta.

De noteringen aan de Rotterdamsche termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd contract basis Santos Good			
	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.
24 April	51	50	—	—	42½/8	42½/8	41½/8	40½/8
17 „	51	50	—	—	42½/8	42½/8	40½/8	40
11 „	51	50	—	—	42½/8	41½/8	40½/8	39½/8
3 „	51	50	—	—	43½/8	42½/8	40½/8	39½/8

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Mei	Sept.	Dec.	Maart
23 April	\$ 14,41	\$ 14,30	\$ 14,10	\$ 13,87
16 „	„ 14,67	„ 14,31	„ 14,08	„ 13,81
10 „	„ 14,25	„ 13,78	„ 13,57	„ 13,30
2 „	„ 14,17	„ 13,78	„ 13,51	„ 13,27

Rotterdam, 24 April 1928.

(Mededeeling van de Vereniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 1)	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 4)	
23 April 1928	271.000	25.525	1.180.000	33.000	6
16 „ 1928	254.000	25.200	1.142.000	33.000	6
9 „ 1928	235.000	24.775	1.088.000	33.000	6
25 „ 1927	138.000	26.350	963.000	25.800	559/64

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
21 April 1928 ...	71.000	3.189.000	173.000	8.444.000
23 April 1927....	28.000	2.960.000	179.000	7.790.000

1) In Reis.

THEE.

Het verloop van de theemarkt in de afgelopen week bleef vrijwel in één doen. Londen opende na de Paaschvacantie in een prijshoudende stemming voor de goede en betere kwaliteiten, terwijl alleen de ongewenschte soorten en zeer ordinaire kwaliteiten een prijsteruggang te zien gaven van ½ tot ¾ d.

De Java-veiling, waarmede de week sloot, gaf een in het algemeen goede prijshoudende stemming te zien, hier en daar zelfs iets hooger, terwijl alleen de stof- en klein grui-zige thee vrij zwak in de markt lagen.

De maandstaat over Maart van den Board of Trade vermeldt aanvoeren in het V. K. ten bedrage van 31.1 miljoen lbs. tegenover 30.2 miljoen lbs. in Maart 1927, waartegenover afleveringen staan voor binnenlandsch verbruik van 34.8 miljoen lbs. en voor uitvoer van 6.5 miljoen lbs.

De voorraden in entrepot, die op ulto. Februari werden opgegeven als 252.7 miljoen lbs., bedroegen op ulto. Maart 242.8 miljoen lbs.

Het accres boven verleden jaar stijgt daardoor tot 48 miljoen lbs. De Britsch-Indische theedistricten melden abnormaal droog weder, waardoor de aanvang van het oogstseizoen vertraagd zal worden.

Amsterdam, 23 April 1928.

COPRA.

De markt toonde in den loop der week niet veel verandering. Consumenten van de Oelwerke Teutonia te Hamburg had op de markt vrijwel geen invloed.

De slotnoteringen zijn:

Nederl.-Ind. fms. stoomend	f 33%
„ „ „ April/Mei afl.	„ 33½
„ „ „ Mei/Juni afl.	„ 33½

STEENKOLEN.

De alles overheerschende vraag voor het oogenblik is, of de staking in Westfalen en Rijnland op 1 Mei a.s. al of niet zal uitbreken. Het Kolensyndicaat heeft in de gevraagde 8 pCt. loonsverhoging, gezweven nog van den eveneens verlangden korteren arbeidstijd, aanleiding gevonden, aan de Regeering verlot te vragen, de prijzen overeenkomstig te mogen verhoogen, over welk verzoek de Rijkskolennraad op 2 Mei a.s. beslissen zal. Hoe het mogelijk is, een staking te vermijden, die tegen 1 Mei wordt aangekondigd, wanneer eerst op 2 Mei bekend zal zijn, of de hogere loonen ver-

disconteerd mogen worden, lijkt een puzzle, vooral wanneer overwogen wordt, dat zonder de gevraagde verhooging de kolenindustrie, zooals gesteld wordt, niet kan voortbestaan. Afwachten en nog eens afwachten.

In anticipatie van deze staking zijn de prijzen in Engeland wat vaster geworden. Ze zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde .. f	9,50
Durham Ongezeefde	10,50
Cardiff 2/3 Large, 1/3 Smalls ..	12,—
Schotsche Gezeefde	9,—
Yorkshire Gewasschen Doubles ..	11,50
Westfaalsche Vetsfönder	13,15
" Vetstukken	14,40
" Smeenootjes	13,90
" Gasvlamfönder	13,15
" Gietcokes	16,25
Hollandsche eierbriketten	13,—

alles per ton van 1000 KG., franco station Rotterdam/Amsterdam.

Ongezeefde bunkercolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 10.25.

Markt vast.

24 April 1928.

IJZER.

De vorige week is de noteering van Lux. 3 f.o.b. Antwerpen met 1 à 2 sh. verlaagd. Waarschijnlijk ligt het in de bedoeling der producenten, hierdoor opnieuw de mogelijkheid tot export naar de Engelsche en Schotsche markten te scheppen, waarvan den laatsten tijd, als gevolg van het te geringe prijsverschil met verschillende Engelsche ruwijzersoorten, v.n.l. Clevelandijzer, geen sprake was. Het is niet uitgesloten, dat in antwoord hierop de Clevelandproducenten eveneens tot prijsverlaging zullen overgaan.

Hoewel de vraag op de staalmarkt nog zeer beperkt is, hebben de producenten, gesteund door goed gevulde orderboeken, de prijzen kunnen handhaven.

	Noteering in de week van		
	9/15 April 1928	16/22 Apr. 1928	18/24 Apr. 1927
Ruwijzer.			
<i>f.o.t. furnace</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Cleveland Foundry no.1	68/6	68/6	82/6
" " " 3	66/-	66	80/-
" " " 4	65/-	65	79/-
Hematite East Coast mixed numbers	70	70	83.
<i>Wagon départ Longwy (Lotharingen)</i>	Frs.	Frs.	Frs.
Moulage	445,—	445,—	500,—
Semi-phosphoreuse	480,—	480,—	535,—
<i>ab Werk Rheinl. Westfalen</i>	Mk.	Mk.	Mk.
Giessereiroeisen no. 1	86.50	86.50	88.—
" " " 3	82.—	82.—	86.—
Hämatit	87.50	87.50	93.50
<i>f.o.b. Antwerpen</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Gieterij ruwijzer no. 3...	63	61-62	66-67
Walsproducten.			
<i>f.o.b. Antwerpen (vrjtbl.)</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Stafijzer	104½-105	104½-105	94-95
Plaatijzer 5 mM.....	124-125	124-124½	118-119
" 3 "	128-129	127½-128½	125-126

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Standaard	Koper Electrolytisch	Tin	Lood	Zink
23 Apr. 1928..	61.10/	66.15/-	232.12/6	20.15/-	26.5/-
16 " 1928 ..	61.12 6	66.15/-	231.10/-	20.-/-	25.7/6
10 " 1928 ..	61.17/6	66.15/	235.10/-	20.2/6	24.17/6
2 " 1928 ..	62.-/-	66.15/-	241.2/6	20.2 6	25.-/-
25 Apr. 1927..	54.15/-	62.-/-	294.2/6	25.10/-	29.2/6
20 Juli 1914..	61.-/- 6		145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

De Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt onveranderd. Van St. John N.B. is de vracht iets opgelopen ten

gevolge van de schaarschte aan vroege tonnage. Naar de Middell. Zee werd met cancelling 22 April 16½ cents betaald, doch er zijn op het oogenblik geen definitieve orders meer aan de markt. Van Montreal is het nog steeds moeilijk tot zaken te komen. De vracht per laatste helft Mei is 13 cents per 100 lbs. naar Antwerpen/Rotterdam, 14 cents Hamburg/Bremen, doch het is moeilijk tegen deze cijfers te bevrachten. Er waren alleen definitieve orders naar de Middell. Zee en een aantal booten werd bevracht per eerste en laatste helft Mei op basis van 16½ cents. Montreal/Griekenland betaalde 19 cents per tweede helft Mei. De Northern Range bleef zonder zaken.

De suikervrachtenmarkt van West-Indië bleef kalm, doch de vrachten waren min of meer vast. Er was in hoofdzaak vraag naar booten van ca. 3500 tons en 4 booten van ongeveer die grootte werden bevracht van San Domingo naar de gebruikelijke U.K./Continent havens per Mei tegen 18/6, optie Marseille of Genua 1/6 extra.

De graanmarkt van de North Pacific bleef lusteloos, doch per Augustus/September kan tonnage geplaatst worden van San Francisco op basis van 30/- naar U.K./Continent.

Van La Plata werd de afgelopen week wederom zeer veel bevracht. nl. circa 40 booten. Ofschoon bevrachters hoofdzakelijk belangstelling hebben voor vroege tonnage is er vraag naar tonnage per Mei/Juni. De vracht van 25/-, welke de voorafgaande week was betaald, is de afgelopen week niet betaald; 24/- van Rosario is het hoogste cijfer waar tegen een April boot is gedaan naar U.K./Continent. Voor Mei is herhaalde malen 23/- betaald van boven La Plata havens, terwijl Juni tonnage is bevracht tegen 23/9 en 24/-. Ook naar de Middell. Zee werd flink bevracht. Naar Valencia werd 23/6, Venetië 24/6 en Griekenland 26/3 betaald, basis één haven.

De lustelooze stemming van de chilialpetervrachtenmarkt bleef aanhouden. De eenige afsluiting is een boot, welke reeds eerder bevracht was en haar cancelling date miste, en die andere bevrachters thans hebben genomen tegen de lagere vracht van 25/- naar Bordeaux/Hamburg range, 26/- Noord-Spanje, 27/- Middell. Zee, 28/- Alexandrië.

De oostelijke afdelingen bleven kalm, doch de vrachten zijn vast door het tekort aan tonnage. Van Wladivostock is een Mei lading gedaan op basis van 28/3 naar Rotterdam of Hamburg, 29/6 Hull of Scandinavië, optie Dalny belading tegen 1/- minder. De vrachten van Australië bleven vast en verscheidene booten werden bevracht van West-Australië naar Middell. Zee/U.K./Continent per Mei en Juni tegen 37/6 en de optie Zuid-Australië belading werd in één geval gegeven tegen dezelfde vracht. De markt van Burmah is kalm, doch bevrachters waren gedwongen iets boven hun vrachtiddeen te betalen door het tekort aan tonnage. De eenige bevrachting is een 7000 tonner per 10/25 Mei naar Antwerpen/Hamburg range tegen 26/-, waarmede de laatste order uit de markt is genomen.

De markten van den Donau en de Zwarte Zee waren levenloos. De Middellandsche Zee verschaftte een betere vraag naar kleine booten, Voor erts werd o.m. betaald: Melilla/Glasgow 6/9, Les Falaises/Rotterdam 5/-, Hornillo/Glasgow 6/9, terwijl voor fosfaat Sfax/Antwerpen 6/7½ betaald werd en naar Pernis 7/9.

De uitgaande Engelsche kolenvrachten waren zwak gestemd. Van Wales werd betaald: Rouaan 3/3, Genua 7/6, Saigon 16/6, Buenos Aires 9/9 en van de Oostkust: Aarhus 5/-, Hamburg 3/7½, Rouaan 3/9, Port Said 9/- en Las Palmas 7/3.

RIJNVAART.

Week van 15 t/m. 21 April 1928.

De aanvoeren van zeezijde bleven middelmatig. Scheepsruimte was steeds voldoende beschikbaar, de vraag daarentegen matig. Men betaalde voor erts: naar Ruhrhavens f 0,30—0,40 met ¼ en ½ lostijd; naar Dortmund f 0,80—0,90 met ¼ en ½ lostijd; naar Mannheim f 0,80—0,90 met ¼ en ½ lostijd. Het sleeploon werd genoteerd volgens het 27½ cents tarief. De waterstand was gunstig.

In de Ruhrhavens ging zeer weinig om. Scheepsruimte was overvloedig beschikbaar. Ten gevolge van de geringe vraag naar scheepsruimte ging de vracht voor exportkolen f 0,10 per ton terug en bedroeg Mk. 0,60 per ton exclusieve sleeploon.